

Apocalipsis

Nunā rā Jesucristo, ja ua ya yø hyā bi 'yutra Xuua,

bi japi da badi te ja ngue di nja m'mefa.

1 ¹ Nuya yø hyā ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japa Jesucristo ngue nu'u yø mēfi Oja, da badi hanja ya yø hyā ja ngue n'na zihmantho di nja. Nugā drā Xuua, rā Jesucristo bá penngagui rá anxē, bi jaqui dá padi hanja nā rā hyā nā. ² Ma ga xi'ahū te gā dá nu. Ga xi'ahū hanja nā te gāma hyā dá øde. Rā Jesucristo bi xiqui xanho hanja nā rá hyā Oja.

³ Nunā rá hyā Oja bi t'urqui, rā mmenthi di nthēui te'o da manna hyā p'u ha di mpeti yø 'yēc'ēi. 'Nē xquet'a rā mmenthi di nthēui yø ja'i da 'yøde hanja ya yø hyā nt'ot'i. Nu te rā hyā da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hyā ja ua, himma ya'atho di nja ya.

-----

⁴ Nugā drā Xuua dadi zenguagā'u yø 'yēc'ēi rá m'mup'u yoto yø hnini rá njap'u ja rā häi Asia. Oja di jap'ahū 'nē da hyut'a ni mmuihū. Nunā Oja i 'būhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui. Di jap'ahū nā rā Espiritu Santo, nunā entho yoto yø nyot'i i nēqui p'u ní hyandrā nthuts'i Oja. ⁵ Di jap'ahū nā rā Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'i hanja Oja nā. Go rá muditho bi bēnate 'mø mi du nā, 'nē guehna ja rá ts'edi ngue di manda gātho yø dast'abi 'būcua ja rā ximhäi nā. Guehna rā Cristo di macjū 'nē bi du. Nu'a rá ji bi māni, gue'a i hoga mā ts'oquihū'a. ⁶ Nunā rā Cristo øt'e ngue mā n'yohū p'u ha di manda ngue ndast'abi. Bi 'dacjū rā 'befi ngue dyø mmäcjahū, para ngue da zäp'u ga thannehū nā Oja rá Papá. A nuyá, ma ga espahū nā rā Cristo maguese, ngue ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

⁷ A nuyá, nunā rā Cristo, nu'mø bi zøhø di 'yē mahets'i, da n'youi ra gui. Gātho yø ja'i da nu. Nuya yø ja'i bi cuarpū ja rā pont'i da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'i 'būcua ja rā ximhäi, gā di nya dummui. Da ngut'atho.

⁸ Nunā mā Hmuhū Oja jase rá ts'edi, nguna rā hyā xicjū, i ena: “A nugā para zantho dí 'bui, porque ya nmi 'bucā p'u bá fūdi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzegui, pe nugā ga sigue ga m'mui para zantho”, i ena. Porque nunā Oja i 'būhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nēhyø pa di map'u, hangū yø pa di sigue di m'mui.

-----

⁹ Nūgä drá Xuua, gä dadi ncuḥu, gäthogahḥu, ya mā n'yohu rā Jesucristo. A nuyá, di tocagahḥu ngue dí sähḥu rā n'ḥu ya. Pe gä dí ohu rá 'ye rā Cristo nuna di hacju rā ts'edi ngue gā seti hangū rā n'ḥu ja ngue gā thohmḥu. A nu'mø mā m'mucä p'ḥu Patmos, ja n'na rā t'uhäi ja made rā jathe, ja dá op'ḥu rā fädi. Bi joqui ngue dá mambrá hya Oja, dá xicä yø ja'i te'o nā rā Jesucristo. ¹⁰ Nuna n'na rā pa ngue mi thanne yø ja'i rā Hmu Jesús, rā Espiritu Santo bi pärcagui mā nthandi, 'da mā'dan'yo dá nu. Dá øcua ja mā xutha ngue nts'edi gā nzocā n'na n'cēi. Nup'ḥu dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtra corneta. ¹¹ Nu'a bi zoqui bi 'yengui:

—A nūgä para zantho dí 'bui, porque ya nmi 'bucä p'ḥu bá fudi bá nja yø cosa i ja ya. Dā guehya, nū yø cosa i ja, jap'ḥu rá nzegui, pe nūgä gā sigue gā m'mui para zantho. Ague Xuua, dami cuatro sacua te gā guí nnu ya. Gui pennbá rā sacua yø 'yēc'ei 'bū'ḥu yoto yø hnini rá njap'ḥu ja rā häi Asia. Nuya yoto yø hnini ya, guehna rā hnini Efeso, rā hnini Esmirna, rā hnini Pérgamo, rā hnini Tiatira, rā hnini Sardis, rā hnini Filadelfia, rā hnini Laodicea.

¹² Nūgä drá Xuua, dá 'bärbūya ngue dá het'a nzoqui. Pe nu'mø mā 'bät'i, dá nū yoto yø mfoxiyo ngue rā oro. ¹³ Nup'ḥu ja'ḥu yoto yø mfoxiyo p'ḥu ya, dá het'i ngue et'inde n'na rā n'yohu. He rá he söt'e asta yø gua. Rá tiya p'ḥu ya, gä rā oro di ngut'i. ¹⁴ Yø xta p'ḥu ya, gä rā t'axi, ena rā t'axca xide'yo ogue rā t'axca se. Yø dä p'ḥu ya, di yoxni tengutho rá thai rā sibi. ¹⁵ Yø gua p'ḥu ya, di yoxni tengutho rā t'egui 'mø bá pømp'ḥu ja rā orno ngue xa mma mats'uxt'i xandønho. Nu'a gā nt'øde 'mø bi nya p'ḥu ya, tengutho gui hi rā ndate dehe. ¹⁶ Nup'ḥu ja rá 'ye ngue rá n'yei, i ha yoto yø sø. I pømp'ḥu ja rá ne n'na rā ts'anjuai ja yoho yø het'i. Rá hmi p'ḥu ya, di yoxni tengutho gui yotra hyadi 'mø hinte juti.

¹⁷ Mā herpu 'bäi, dá tägui tengutho n'na rā du, dá sop'ḥu ja yø gua. Bi macrá 'ye ngue rā n'yei, bi doscagui, bi 'yengui:

—'Yo guí su. Go guecä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'ḥu bá fudi bá nja yø cosa i ja ya. Dā guehya, nū yø cosa i ja, jap'ḥu rá nzegui, pe nūgä gā sigue gā m'mui para zantho. ¹⁸ Guecä dí 'bui hangū rā pa. 'Nē bi hnu ngue dá tu, pe nuya dí 'bui para zantho ya. Go dí hagä rā nsogui ngue rā ndate, go dí hagä rā nsogui p'ḥu 'būhyø ánima. ¹⁹ A nuyá, dami cuatro sacua te gā mā hya guí nnu ya. Cuatra sacua'a te bi nja ya, dā gue'a te di nja m'mefa. ²⁰ Nuyá, gā xi'i te gā mbønya yoto yø sø gā nua ja mā n'yēigä ya. Co 'nēhya yoto yø mfoxiyo ngue rā oro di mäsqui, gā xi'i te gā mbøni. Nuya yoto yø sø gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto yø mēfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'ḥu di mpeti yø 'yēc'ei ngue yoto yø hnini ya. A nuya yoto yø mfoxiyo gā nu, guehya gā mbøni ngue yoto 'bui yø 'yēc'ei ya.

-----

2 ¹ Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yēc'ei'a rá hnini Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmana ja yoto yø sø p'u ja rá n'yēi, nuna di therbu made ha ja yoto yø mfoxiyo ngue rá oro. I ena: ² Dí pacä te gä guí øthu. Dí padi ngue guí ha rá ts'edi guí ørpahu rá 'befi Oja. 'Nē guí seti hangu rá n'u guí thohmu. Dí pacä ngue hin gadi nsixu yø ts'oc'ei. 'Nē dí padi ngue pønyø ja'i ngue nne da hyä'ahu, i ena ngue ma representante. Pe gä hyaspahu rá güenda te ga 'yo ya yø ja'i ya, 'nē gä tinnbahu ngue guehya fehni ya. ³ Guí seti hangu rá n'u guí thohmu, 'nē 'bu i'da ngue emmēi ørcaguí ma 'befi, hinha ga ngohyo mmui. ⁴ Pe nugä jap'u n'na ra hya nná sū'ahu. Nuna rá hya na ngue zits'utho gadi macju, ya hinni mantho gadi macju tengutho p'u bá fūdi, ngue janjuani gä hyo ni mmui gä macju. ⁵ Damí beni ha bi njap'u guá ets'i ngue gadi macju. A nuyá, damí 'bä'ni mmuihu n'na zihmantho, damí macju tengutho gmi øthu m'met'o. A nu'mø ngue hinguí nne gui macju, ga mmagä p'u ngue ga hacä ni mfoxiyohu p'u ha ja. ⁶ A nuna n'na rá hya jap'u guí øthu, dí nnu manhogä na, ngue madits'u guí nnu manhohu'u yø hya xännbabi yø ja'i rá Nicolás. A nugä p'uya, xquet'a 'nēqui madits'u dí nnu manhogä na rá hya na. ⁷ Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yēc'ei rá Espíritu Santo, i ena: Nu rá ja'i da bōni ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'edi ngue da zaprá ndät'ä rá za 'bäp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za rá ndät'ä rá ja'i, rá ja'i p'uya di m'mui para zantho, i ena”.

-----

⁸ Damí 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yēc'ei'a rá hnini Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmana ya mi 'bu 'mø mambá fūdi bá nja yø cosa i ja ya, 'nē di sigue di m'mui para zantho. Guehna bi du na, pe mahømbi m'mui. I ena: ⁹ Dí pacä te gä guí øthu. Dí padi ngue xangu rá n'nu guí sähu. 'Nē dí padi ngue guí hyoyahu, ngue hin'yu rá menyu. Pe madague'a, tate di muui na rá nho di 'da'ahu Oja. Dí padi ngue nnømman'u'ahu yø ja'i nuya ena ngue yø judío. Pe nuya yø ja'i ya, guehya hinyø ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i rá zithu ya. ¹⁰ 'Yo guí süh'a te rá n'u ja ngue guí thohmu ya. Porque rá zithu di nja rá pa da 'yøt'e ngue gui n'ofädihu. Ja da fap'u p'uya ngue'mø majuani guí ec'eigahu xanho, oque hin'na. Di sä'ahu rá n'u n'net'a ma pa, pe 'yogui hegahu madague'a gui tuhü. Cabo ga jut'ahu conna 'da'yo te para zantho. ¹¹ Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yēc'ei rá Espíritu Santo, i ena: Nu rá ja'i da bōni ngue da dapra nts'o i ja, ya hinda tho'a rá yondi rá ndate, i ena”.

-----

¹² Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ua 'buhyo 'yēc'ei'a rá hnini Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanna pōnná ne n'na rá juai mandø nts'atho, ja yoho yø heti, i ɛna: ¹³ Dí pacá te gá guí øthũ. Dí padí ngue guí 'buhmu p'ua ha 'buhyo ja'i di manda rá zithu. Pē dí padí ngue guí ɛc'eigahũ xandønho. Nu'mø rá pa mi hatra ts'edi rá zithu'ua ni mmenguhũ ya, ngue bi bētra Antipas bi hyo, bi ũpi ngue xifi xanho yø ja'i hanja'a ma hya, pē hingá hyegahũ. ¹⁴ A nuyá, jap'ua 'da yø hya guí øthũ ngue hīndí nnu manhogá. Porque nuna rá hya bi nxännbate manjam'mø rá Balaam, 'bup'ua 'da ni amigohũ ngue tēna rá hya na. Guehna bi xännbabi rá Balac, bi xifi ngue da japyø judío da 'yøtra ts'oqui, ngue da zi'a te pørpabi yø dahmu, m'mefa p'uya di n'yots'om'mäi. ¹⁵ Nuna man'na rá hya p'uya, xquet'a 'bup'ua 'da ni amigohũ ngue tēna hya bi nxännbate rá Nicolás. Conque nuna rá hya xännbate na, madits'ua ngue dí nnu manhogá na. ¹⁶ Pē nuyá, 'yo gadi unna 'yu yø ja'i ngue di xähya yø hya bi nxännbate na dí xi'ahũ ya. Dami xihyo ja'i ngue nuna rá hya xännbi, da hyep'ua. Porque nu'mø himbi ne yø ja'i da hyep'ua na rá hya di xädi, ga mmasegá p'ua. Nuya yø ja'i hingui nne da hyep'ua ya yø hya di xädi, ga säsegá'be conna juai pømma ne. ¹⁷ Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yēc'ei ra Espíritu Santo, i ɛna: Nu to da bōni ngue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi rá hmē bí ja mahets'i, guehna rá hmē hingui facua ja rá ximhäi na. 'Nē ga unna n'na rá t'udo xa nt'axi. Nuna rá t'udo ga unni, nt'ot'i n'na rá thuhu ma'da'yo, hīnjongui padí hanja. Sinoque ja ngue da base hanja'a to da hyanna do, i ɛna”.

-----

¹⁸ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'ua 'buhyo 'yēc'ei'a rá hnini Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yēmbi: “Nguna rá hya mmanná Ts'unt'ua Oja, nuna di yoxni yø dä tengutho gui 'yotrá thai rá sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho rá t'egui mats'uxt'i xandønho. I ɛna: ¹⁹ Dí pacá te gá guí øthũ. Dí padí ngue gadi macjũ 'nē dí padí ngue n'na ngu n'na gadi mmahmu. Dí padí ngue guí ɛc'eigahũ xandønho. Dí padí ngue guí ørpahũ rá 'befi Oja. Dí padí ngue nu'a te ra n'ua guí thohmu, gá guí sethũ. Dí padí ngue nu'a te rá nho guí øthũ, man'na tate xanho te guí øthũ ya, ngue'mø rá mudi. ²⁰ Pē nugá, jap'ua n'na rá hya nna sũ'ahũ. Porque nuna rá hya xännbate rá Jezabel, gadi unthohũ rá 'yu. Nuna rá xisu na, i ɛna ngue Oja di bēnnbabi rá hya xännbate, pē himma juani. Porque dí padí ngue hāt'ua yø ja'i xännbi. ɛmbi ngue sätho di n'yots'om'mäi rá ja'i, 'nē ɛmbi ngue sätho da za rá ngø pørpabi yø dahmu. ²¹ Nugá dí tømä na rá Jezabel, xamhmatho da hyep'ua'a rá n'yots'om'mäi ga 'yo, pē hingui nne da hyep'ua. ²² Janangue

nuyá, ga japi di hyenni da 'yoxrá t'ots'i. Ga japi da zä ra n'ua. Nu to gä xa hyät'i ngue n'yots'om'mäiui, nu'mø hindi 'bätyø mmui ya hät'i ngue da hyep'ua ra nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguitho da zä ra n'ua.

²³ Nuna ra Jezabel, ga hogä yø ja'i nuya xa hyät'i, i nnøpe ngue yø basi. Ja da bap'ua yø 'yēc'ei 'bui ndap'ua bi zä p'uya ngue dí parbabi yø n'yomfeni yø ja'i, nu te gäma hya mbemp'ua ja yø mmui n'na ngu n'na, gä dí padi. N'na ngu n'na'ahu, nu te gä guí øthu gue'a ra njut'i di nja'a.

²⁴ Pe nuna ra Jezabel xännbate ra hya p'ua ja ra hnini Tiatira, xangu hinguí nne gui tēnhu na ra hya na. Porque nuya yø hya exa di xähyø ja'i ngue nne da badi xandønho te ega 'yo rá hya ra zithu, ya hinguí nne gui xähmu ya yø hya ya. Pe conni parte, ya hin'yu te gdá su'ahu.

²⁵ Nuna ra hya ya xcä benthu, dami sigue ngue gue'a gdí n'yohu'a ya, asta gue'mø dá ecä mahøn'a. ²⁶ A nuyá, nu to da bøni ngue da dapra nts'o i ja, 'nē da 'yøt'e te dadi 'bepi, 'nē di sigue da 'yøt'e asta guep'ua rá nzegui, guehna ra ja'i ga unná cargo ngue di manda yø nación. ²⁷ Ma Papá bi 'dajma cargo, ga ja'ahu p'uya ga 'da'a ni cargohu. Pe mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ahu. Nu'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya guí xihmu da 'yøt'e, gui japhu yø ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'egui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpøde. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ahu ra dasø bí pøx'mø xudi. ²⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yēc'ei ra Espiritu Santo”.

-----

3 ¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mefi Oja 'bet'o p'ua 'buhyø 'yēc'ei'a ra hnini Sardis. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembi: “Nuna ra hya mmanna to pennbabi ra Espiritu Santo ya yoto yø hnini, nuna ha yoto yø sø. I ena: Dí pacä te gä guí øthu. Dí padi ngue nup'ua ha guí yahu, guí ena ngue ya guí øthu xandønho rá 'befi Oja. Dí pacä p'uya ngue himma juani guí n'yohu rá ts'edi Oja. ² 'Yo nimantho guí säyathohu, dami mpefi ngue gui hathu ra ts'edi yø ja'i. 'Yo guí nnehu ngue nimantho da hyep'ua Oja mi'da yø ja'i. Porque dí nnugä ngue guí säyathohu, guehna hinguí nnu manho ma Ojagä naya. ³ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbeni ya yø hya bi sän'nahu. Nu te gäma hya bi si'i gui 'yøthu, da gue'a gui 'yøthu'a. 'Yo nimantho gui säyathohu. Nu'mø hingá ja ndummui gui 'yøthu ya yø hya dí xi'ahu ya, jagui thambenihu ya ga søcä p'ua guí 'buhmu, tengutho 'mø bi zøhra bē, porque hinguí pahmu tema ora ga søhø. ⁴ Pe dí padi ngue nup'ua ja ra hnini Sardis, 'bap'ua 'da yø 'yēc'ei ngue hindi ts'onnyø he bi un'Oja. Guehya 'dap'ua ga n'yo'be ya, da hye yø t'axca he. Gue'a yø njut'i'a ngue himbi ts'onnyø he bi t'unni. ⁵ A nuyá, nu to da bøni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rá t'axca he'a, 'nē hinga thujpabi rá thuhu p'ua ja ra libro nt'ot'i yø thuhu ya yø ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'ua 'buhma Papá, conyø anxē 'dap'ua 'buhmi,

ja ga mmangä p'u ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yɛc'ɛi ra Espíritu Santo”.

-----

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rá mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Filadelfia. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembi: “Nguna ra hya mmanna majuaní ngue gä ra nho øt'e, 'ne nu'a ra hya mma gä majuaní. Guehna hannbabi rá nsogui ra dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hinjongui sä da nøt'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hinjongui sä da xoqui. I ena: ⁸ Dí pacä te gä guí øthu. Dí padi ngue nuna ma 'befi, madi zits'u gui ha ra ts'edi gui 'yøthu na ra 'befi na. A nu'a gni 'yørpahü masu na ra hya dí mma, hinguí cønnghü ma thuhu, janangue dá xoc'ahü n'na ra goxthi ngue hinjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuya yø ja'i o rá 'ye ra zithu, guehya exa ena ngue yø judío ya, pe himma juani ngue guehya ma ja'igä ya, sinoque fehni. A nuya yø ja'i ya, ga japä ngue di ndantyøhmü p'u ha gui 'buhmü. Ja da bap'u p'uya ngue dadi ma'ahü. ¹⁰ Nugä dí xi'ahü ngue gui seti hangü ra n'u ja ngue gui thohmü. Nuna ra hya dá 'bep'i gui 'yøthu, gue'a gä 'yøthu'a. Janangue nuyá, ga fäxahü 'mø gä sähü ra n'u da thogui gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bøni ngue xanho rá nt'ɛc'ɛi. ¹¹ N'na zihmantho ga ma ɛcä. 'Yo gadi thøhmü na ra hya ya xca benthü, n'namhma ngue hinga n'nan'yo to di tocabi ra njut'i ja ngue di n'na'ahü. ¹² A nuyá, nu to da bøni ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drá døts'e rá ngu ma Oja'a. 'Ne hinjam'mø da 'uemp'u di m'mäi. Nu'a rá thuhu ma Oja, ga cuarpabi ra ja'i. 'Ne ga cuarpabi ra ja'i rá thuhu na ra 'da'yo Jerusalén bí ja mahets'i, gue'a rá hnini ma Oja'a. 'Ne xquet'a ga cuarpabi ra ja'i ma 'da'yo thuhu. ¹³ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yɛc'ɛi ra Espíritu Santo”.

-----

¹⁴ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rá mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyø 'yɛc'ɛi'a ra hnini Laodicea. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yembi: “Nguna ra hya mmanna zant'a majuaní te mma. Nuna xifi xandønho yø ja'i hanja na ra hya majuaní. Conná guehna bi nhogui te gäma cosa bi zän'Oja ngue bi nja. I ena: ¹⁵ Dí pacä te gä guí øthu. Dí padi ngue ni xinga gue'a gui hyegagui p'u, ni xinga gue'a gdi ha ra ts'edi gui tenngagui ma hya. A nuyá, i nne gui sänni te gui 'yøt'e. O bien ngue gui hyegagui p'u, ogue xinguí hya ra ts'edi gui tenngagui ma hya. ¹⁶ Pe comma ngue xøgue zi juat'atho guí ɛc'ɛigui, nuya njuantho gui mma thi ya. ¹⁷ Guí ena ngue ya gyø mmemmetihü, ya hinte gadi 'behmü. Ya gä gue'a te guí øt'e guí emhmü ya. ¿Ua hin gadi umhmü ra güenda ngue ra 'yanthi gä nthehü? Porque madi zits'u te di ja'ahü. Guí hyoyahü nup'u go bi zä. Gyø xädähü nup'u go bi zä. Conque ni xingra ulu di ja ngue

gui hyehũ. ¹⁸ Janangue dí xi'ahũ ngue gui tänngbahũ ra oro ma datho xandõho, ya xpá thop'ũ ja ra sibi. Nu'mø ngue da guehna di ja'ahũ na, ya majuanĩ ngue gui mmemmetihũ 'mø. 'Nẽ gui tänngbahũ ra ulu tate mandø nt'axitho gui hyehũ, n'namhma ngue ya hinni mantho gui pes'ni sä ngue da hin'yu te gui hyehũ. Dami tänngbahũ ra 'yethi ni hu ngue ra colirio, di coxni dähũ, n'namhma ngue da zä ni nxädä gui thohmu. ¹⁹ A nugui, nu'ũ ga dadi madi, nu'mø hinga gue'a ga 'yo, nugä dí fei ngue dadi hejpi te øt'e. Janangue nuyá, ga fep'ahũ 'mø ngue hinguĩ hya ra ts'edi gui 'bä'ni mmũihũ ya. ²⁰ Dí 'bäcä p'ũ ja ra goxthi dí nzonhnategä. Nu ra ja'i da 'yøde te dí xifi, da xogagui rá mmũ ga cut'i. Ga nsäya p'ũ ja rá mmũ ra ja'i. Ga n'amigo'be, 'dap'ũ ga nsihme'be. ²¹ A nuyá, nu ra ja'i da bõni ngue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'edi ngue 'dap'ũ ga mmi'be p'ũ dadi manda. Tenguthogä ngue dá dapra nts'o, janangue nup'ũ di manda ma Papá 'dap'ũ dí hu'be. ²² Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo”.

-----

4 ¹ Mi tho'a te gäma hya dá nugä p'uya, mahøndä nnøts'e ngue da hanmahets'i. Dá handa n'na ra goxthi ngue nsoqui. Nu'a nmi ya'be p'uya, nu'mø nzoqui, ena gue'mø m'mixt'i ra corneta'a ga ya. Bi 'yengui: —Bí 'yecua ya. Ga ut'a'i te ja ngue di nja m'mefa —bi 'yengui.

² Nu'a ra ora'a p'uya, bi pärcagui ma nhandi ra Espiritu Santo. Dá handa n'na ra nthuts'i bí ja mahets'i. Nup'ũ ja ra nthuts'i p'uya, ja hup'ũ Oja. ³ Nuna dá handi ngue huxpũ ja rá nthuts'i, dá nu ngue di yoxni p'ũ hudi, tengutho gui yoxni ra dospi ngue ra jaspe, n'youi ra cühũ xa ntheni ngue ra cornalina. Nup'ũ hudi, jap'ũ n'na ra nyot'i ngue ra sano, Gä ra jaxhmu. ⁴ Xá 'yët'inde 'däte magoho yø nthuts'i p'ũ hudi. N'na ngu n'na'ũ yø nthuts'i hup'ũ n'na nc'ei, Gä he yø t'axca he. 'Da'a n'na ra corona ngue ra oro oxyø ya. ⁵ Nup'ũ hu Oja, ja pøp'ũ yø hüei, ja nexpũ yø ngäni 'mø bi nya. Nup'ũ ni hyandrá nthuts'i Oja, jap'ũ yoto yø nyot'i ngue danzø. Gue'ũ nnøpa ts'edi ra Espiritu Santo'ũ yø nyot'i. ⁶ Nup'ũ ja ra xequi socra nthuts'i p'uya, titho tengutho ra jathe p'ũ gui nequi. Pe thotrá nhandi ra ja'i tengutho ra xito.

Nup'ũ ja ra nthuts'i, Gä goho yø ts'at'i 'bäi 'da'a n'na'ũ ja yø te. Ngu rá hmi, ngu rá xutha, Gä ja yø dä. ⁷ Nu'a rá mudi, di nequi tengutho n'na ra dafanzate. Nu'a rá yoho, di nequi tengutho n'na ra ndøtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmi tengutho ra ja'i. Nu'a rá goho, di nequi tengutho ra dátäni di hmahyø zahua. ⁸ Gä goho, i ja 'dato yø zahua n'na ngu n'na. Nup'ũ ja yø zahua, ngu yø 'bizahua, ngu maxøts'e, Gä ma zinni ja yø dä. Ra pa, ra xui hinguĩ säya ngue ena:

—Nuna Oja na, guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna ma datho di nsupi. Guehna Oja ra hmũ na ngue jase rá ts'edi,

guehna 'buhna ya, 'nehyø pa xa thogui ya mi 'bui, 'nehyø pa di map'u, hangu yø pa di sigue di m'mui —i ena.

⁹ Nguna ra hya ga 'yespabi Oja 'ne di ja mammadi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi da 'yespabi Oja, ¹⁰ nu'u 'date magoho huxyø nthuts'i di mäspu hu Oja, ga ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyø corona ngue sop'u ni hyant'Oja. I ena:

¹¹ —Ague ma Oja'i, gue'e ma Hmu'ahe. Gue'e ni 'yup'u mathoguitho da hnu mansu'i. 'Ne ni 'yup'u da t'ets'a'i, porque jase ni ts'edi ngue ga hoqui tanto yø cosa i ja. Nu'i, bi nja'i mpähä guá sänni te bi nja, gue'a ja'a ya.

-----

5 ¹ Nuna Oja huxpu ja rá nthuts'i, dá hēti ngue fo rá n'yei n'na ra súcua ngue m'mäni. Nt'ot'i mbo ra súcua 'ne nt'ot'i maxøts'e. Nup'u ja rá nyani ra súcua n'youi yoto yø seyo sammī ngue hindi nxudi. ² Dá nu n'na ra anxē ngue mandø nzaquitho ga ya, ra ndøts'edi ga 'yøtra nt'änni, i ena:

—¿To da bōni di ntate ya ngue da zä da xøjpa yø seyo samra súcua, para ngue di nxudi? —bi 'yena.

³ Pe hinjombi bōni ngue xta nzä da xudi, ni xinga guép'u mahets'i, ni xinga guecua ja ra häi, ni xinga guép'u 'buhyø ánima. Hinjombi bōni ngue xta nzä xta xøjpa yø seyo ra súcua ngue xta nnu te nt'ot'i. ⁴ Nugä p'uya janjuani ngue di zoni, porque hinjombi bōni ngue xta xocyø seyo ngue xta nnu yø letra nt'ot'i ra súcua. ⁵ Nu'u 'date magoho nja'i, bi 'yenga n'na:

—'Yo nimantho guí zoni, porque nuna ni hu ngue ra dafanzate, rá menī ra Judá 'ne rá menī ra dast'abi David, go bi dahna ya. Go da zä da xøcya yoto yø seyo samra súcua naya.

⁶ Dá nugä n'na ra De'yo ngue 'bäp'u 'bu Oja p'uya. Di nequi ngue n'yodui yø medi bi nja 'mø mi tho. Xa 'yēt'inde'u di mäspu 'bu Oja. Ja yoto yø dani, ja yoto yø dä. Nuya yø dä p'uya, guehya nne da ma ngue ra Espiritu Santo handi ga rá nguni nximhäi. ⁷ Nuna ra De'yo, bi ganna súcua mi ca rá n'yei Oja p'u hudi. ⁸ Mi ganna súcua p'uya, nuya goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, co 'nehya 'date ma goho hup'u ja yø nthuts'i, ga bi ndantyøhmu p'u 'bähra De'yo. I ha 'da'a n'na ra 'bida ni hu ngue ra arpa. Ne the 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro, yup'u ra hoga bopo. Nuna ra bopo, guehna rá mhmat'Oja øtyø ja'i ya o rá 'ye Oja na.

⁹ 'Ne tuta n'na ra thuhu ngue ma'da'yo, i enna thuhu: “Nu'i, gue'e ní 'yup'u ngue gui canna súcua, gui xøjpa yø seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'ne conni ji gá jurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Guehya yø ja'i 'bui ndap'u bi zä yø häi, 'ne 'dama 'dan'yo yø hya gá nya n'na ngu n'na. ¹⁰ Gá unyø 'befi yø ja'i ngue dyø mmäcja, para ngue da dannese

Oja. 'Nε gá unyø 'befi yø ja'i ngue di ndast'abi, ngue di manda gä ra ximhäi”.

¹¹ Ma nu mahøn'a p'uya, dá nu ngue mandøngu dyø anxe xá 'yēt'inde'u 'däte magoho di mäts'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Pe nu'a gängu yø anxe dá nugä, yø mahuahī ngue yø mahuahī'a gandøngu yø mahuahī yø anxe dá nugä ngue tuhu. ¹² Janjuani ngue ra ndøts'edi gá 'yēna:

—Nuna ra De'yo bi tho, guehna ní 'yup'u ngue da 'yēspabi yø ja'i na. Da manyø ja'i ngue guehna jase rá ts'edi na, 'nε di manda'a te gäma cosa i ja, go guehna jase rá mfadi na. Janangue ní 'yup'u da hnu mansu 'nε da t'ēspi.

¹³ Dá øcä p'uya ngue mandøngutho i tuhu. Gätho'a te bá sän'Oja ngue ja yø te, gä tuhu, ngup'u mahets'i, nguua ja ra ximhäi, ngup'u 'buhyø ánima, ngup'u ja yø jathe. Gä 'da ga 'yēntho:

—Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nehra De'yo, guehya ma datho nne ngue da hnu mansu ya. 'Nε da hma ngue maguesε ja yø ts'edi. Guehya jatho ngue da t'ēspi hangu ra pa ya —i εna.

¹⁴ A nu'u goho i 'bäi n'na ngu n'na yø ts'at'i ra nthuts'i, 'da ga 'yēntho:

—Xandønho ngue ngu'a di nja —bi 'yēna.

A nuya mi 'däte magoho di mäspu hu Oja p'uya, gä bi ndantyøhmū ngue thanne Oja nuna 'bäi para zantho.

-----

6 ¹ Dá nugä ra De'yo p'uya, ngue bi xøts'a rá müdi'u yoto yø seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i p'uya, ra ndø ts'edi ga ya, εna ra ngäni p'u dá øde ngue εngui:

—Bí 'yēcua, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'yēngui.

² Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra t'axa ndøfani. Nu'a ra tøgue, fo rá 'ye n'na ra nsä. Bi t'unna n'na ra corona. Bi ma p'uya ngue da øtra tunhni. Pe himbä thapi. Nuna, ndap'u bi zä ni ma bí tåhra tunhni.

³ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá yoho ra seyo. Bi 'yēngä'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yēcua, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'yēngui.

⁴ Ma nugä p'uya, bá εp'u n'na ra thenga ndøfani. Nu'a ra tøgue, bi t'unna ts'edi ngue da japi di ndunhyø ja'i 'bucua ja ra ximhäi. N'na ngu n'na di nhyo. Bi t'unna n'na ra majuai.

⁵ Nu'a ra De'yo p'uya, mi xøts'a rá hyu ra seyo. Bi 'yēngä'a rá hyu 'bäp'u ja rá ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yēcua, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'yēngui.

Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra 'bondøfani. Nu'a ra tøgue p'uya ha n'na ra pesa. ⁶ Dá øcä p'uya ngue bá nya'a hup'u made hapu 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Bi 'yēna:

—Nu'a n'na kilo ra trigo, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Nu'a hyu kilo ra cebada, di muui'a te nthaha n'na pa ra nzäbi. Pe ra aceite 'nehra vino hinda nexra muui'a —bi 'yena.

⁷ Ra De'yo p'uya, mi xots'a ra goho ra seyo. Bi 'yengä'a ra goho i 'bäp'u ja ra ts'at'i ra nthuts'i p'uya:

—Bí 'yecu, n'namhma gui hyeti xanho —bi 'yengui.

⁸ Ma nhannigä p'uya, dá nu n'na ra nduhmi ndofani. Nu'a ra togue p'uya ni hu ngue ra Ndate. Nup'u ja ra xutha ra togue, bá 'befa p'u'a ra xequi 'buhyo ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue da hyo n'na cuarto yø ja'i 'bu'a nximhäi na. Da japi ngue di nhyo yø ja'i p'u ja yø tunhni di nja, da du yø ja'i ngue ra thuhu. Da du yø ja'i ngue ra guhi. Da du yø ja'i ngue da za yø zate.

⁹ Ra De'yo p'uya, mi xots'a ra cut'a ra seyo. Dá nugä yø te yø ánima xa tho ngue mmambrá hya Oja. Guehya hingui säya'a maní manna hya, janangue bi tho. Nuya p'uya, Gä 'bup'u ja ra altar. ¹⁰ Yø ánima p'uya, nts'edi gá 'yena:

—Ague grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuaní ngue Gä ra nho guí øt'e. 'Ne dí pacähe ngue di nja'a te ra hya xcá ma ngue di nja. Xiya, ¿asta njam'mø gui hyaspabi ra güenda ya yø ja'i 'bu'a nximhäi bi hyogähe ya? —i ena.

¹¹ Bi t'unyø t'axca he ya yø ánima n'äst'abi, pe bi sifi ngue di nsayahma mits'u ra pa. Da dø'mits'u, asta gue'mø da züdi ngue da thopya yø cu ørpa rá 'befi ra Cristo, tengutho i du ya yø ánima.

¹² Ra De'yo p'uya, mi xots'a rá 'dato ra seyo. Dá nu ngue mathoguitho bi 'yan'ahäi. Ra hyadi bi gohi ngue ra pothi tengu ra 'bo'ulu. Ra zana bi gohi tengu ra ji ngue xa ntheni. ¹³ Bá høhyø sø maya bi zo häi. Guí nnu 'mø ngue huatra ndahi yø 'ya'igo, 'da guá hyømtho ngue so häi, bi njarbutho. ¹⁴ Ra c'ammahets'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mø m'mäni n'na xit'o ra xuca. Yø t'øhø 'nhyø t'uhäi ja made ra jathe, Gä bi damp'u ha ja. ¹⁵ Yø dast'abi 'bu'a nximhäi p'uya, gätho yø hmu, gätho yø mmemmeti, gätho yø general, gätho mi'da yø ja'i ja yø ts'edi, gue'u 'buhyo hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, Gä bi 'dagui, bi n'yamp'u ja yø 'bido. Bi yurbu ja yø hyado ja mbo ra häi. ¹⁶ Yø ja'i bi 'yembyø t'øhø, bi 'yembyø nyuni:

—Bá tähma ya, n'namhma guí cogbahe, hinda dingähe na hup'u ja rá nthuts'i. Porque ra ndussutho ra castigo da ja ra De'yo, hinda nne ga thocähe'a ra castigo'a. ¹⁷ Nuya mfadi ngue bi zøhra pa di nja ra castigo ya. Ya hinjonda zä da däqui te di nja ya —i enyø ja'i.

-----

7 ¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndá handi goho yø anxe 'bäi ngoho mats'at'i nximhäi, ngue samra ndahi n'na ngu n'na. Hinda japi tema ndahi di n'yo maxøts'e ra häi, ni xinga guep'u ja ra jathe di

japi di n'yo ra ndahi. Hindi japra ndahi ngue tema za da 'yani. ² Dá nugä man'na ra anxe p'uya, ngue bí 'yep'u ni bøxyadi. Hannbabi rá seyo na majuaní ngue Oja i 'bui. Nuna ra anxe, ra ndøts'edi i matya goho yø anxe xi t'unyø ts'edi ngue da 'yøtra ndate p'u ja ra häi 'nep'u ja ra jathe. ³ Bi 'yëmbi:

—'Yo sä tema ndate guí øthu p'u ja ra häi, ni xinga guerp'u ja ra jathe, ni xingyø za, 'be ga mmeɣpyagähe ya yø ja'i yø mēfi Oja, da ma ma seyobi yø dē yø ja'i —bi 'yëmbi.

⁴ Dá øcä hangū gangū ya yø ja'i bi mē rá seyo Oja p'u ja yø dē. Nuya 'de'ma yoho yø ts'unt'u ra Israel, nu hangū yø mēni 'bui, n'na ciento 'nē yote magoho mahuaḥi bi zūdi. ⁵ Nuna ra Judá, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Rubén, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Gad, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. ⁶ Nuna ra Aser, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Neftalí, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Manasés, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. ⁷ Nuna ra Simeón, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Leví, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Isacar, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. ⁸ Nuna ra Zabulón, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra José, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo. Nuna ra Benjamín, nuya yø mēni bi m'mu'a m'mefa, bi zū'i 'de'mayo mahuaḥi bi ma ma seyo.

-----

⁹ Mi tho'a te gä dá nugä p'uya, mahøndá nhanni, pe mandøngu dyø ja'i dá nu ngue xpí 'yēhē 'dama 'dan'yo yø häi, ndap'u bi zä yø xequi, ndø yap'atho yø mmengu 'da. 'Nē 'dama 'dan'yo yø hya ga ya n'na ngu n'na. Gä 'bäp'u ni hyant'a huxrá nthuts'i ha 'bähra De'yo. Pe mandøngu dyø ja'i 'bup'u, hingui sä di 'bede. Pe gä he yø t'axca he, 'nē gä ca yø palma.

¹⁰ Gätho yø ja'i, gä mafi, pe ra ndøts'edi ga 'yēna:

—Nuna ma Ojahu huhnū ja rá nthuts'i ya, guehna bi yanju na, co 'nēhra De'yo ma Yantehū —i enyø ja'i.

¹¹ Gätho yø anxe, xa 'yēt'inde ya 'däte magoho et'inde ya goho 'bähyø ts'at'i ra nthuts'i, gä bi ndantyøhmū p'uya ngue thanne Oja. ¹² I ena:

—Majuani ngue ngu'a bi nja ya. Pe nuyá, ma ga ja ma mmadihu Oja hangū ra pa ya. Porque nuna guehna jatho ngue ga espahu na. Guehna jase rá mfadi na. Guehna ma datho ja ngue da hnu mansu na. 'Nē jase rá ts'edi. Nu te sänni ngue di nja, gue'a nja'a. Da ngut'atho.

¹³ Nu'a n'na'u 'däte magoho p'uya bi 'yänngui, i ɛna:
—¿Te'o ya he yø t'axca he? ¿Hapɛ gue xpí 'yɛhɛ? —bi 'yɛngui.

¹⁴ Nugä p'uya dí ɛmbi:
—Ague grá hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya ɛngbɛya:

—Nuyɛ, guehyɛ mathoguitho xa nzä ra ndate yɛ. 'Nɛ guehyɛ bi menyø he, bi bo yø he conná ji ra Dɛ'yo. ¹⁵ Janangue ja 'bähnu ni hyandrä nhudi Oja ya. Ra pa ra xui thanne Oja nu hudi. Nuna Oja ya, guehna fädi ngue hinte da ja. ¹⁶ A nuyá, ya hinni mantho di ntu manthuhu. Ya hinni mantho di ntuthe. Ya hinni mantho da zä ra n'u'a gampa ra hyadi. ¹⁷ Porque nuna ra Dɛ'yo 'bähnu ja rá nhudi Oja ya, guehna rá mädi yø ja'i na. 'Nɛ da zixpɛ pøhra dehe ngue ra 'da'yo te. Nu'u yø guidä i ja ngue xa nzoni, da dujpa*bi* Oja.

-----

8 ¹ Nuna ra Dɛ'yo, mi xøts'a rá yoto ra seyo n'youi ra sɛcua. Nup'u mahɛts'i comma maden'ora hinte bi 'yani. ² Mi tho'a ra ora'a p'uya, dá nugä yoto yø anxe 'bäp'u ni hyandrä nthuts'i Oja. Nuya yø anxe bi t'unni 'da'a n'na ra corneta.

³ Hømbá ɛp'u man'na ra anxe p'uya, bá den'na ra t'uts'i Gä ra oro. Bi m'mäp'u ja ra altar. Pɛ xandøngu yø bopo bi t'unni ngue da yɛspa ra t'uts'i, da japra bopo p'u ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yɛ Oja. ⁴ Nu'a rá 'bifi ra bopo bi japra anxe p'u hu Oja p'uya, ja n'youi p'u yø mhmat'Oja yø ja'i nuya o rá 'yɛ Oja. ⁵ Ra anxe p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yɛtyø despi mi cɛxpɛ ja ra altar. Bi 'yembu ja ra ximhäi p'uya. Bi nja yø ngäni, bi nja yø huei. Bi 'yan'ahäi. Janjuani ngue ra ndihi.

-----

⁶ Nuya yoto yø anxe ha 'da'a n'na yø corneta p'uya, bi nsä ngue da mixt'i.

⁷ Nu'a rá müdi ra anxe bi mixtrá corneta. Bi nja yø ndo. Bi nja yø sibi n'youi ra ji. Gä bi 'yembu ja ra ximhäi. Bi nzø n'na xequi ra häi p'uya, pɛ himbi zu hmäde bi nzø. Nup'u ja ra häi bi nzø, bi nzø yø za, bi nzø yø c'amdapo.

⁸ Nu'a rá yoho ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Nu'a dá nugä bi t'embu ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'øhø 'mø ni danzø. Nup'u ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pɛ himbi zu hmäde ra jathe bi nji. ⁹ Nup'u ha bi nji ra dehe p'uya, Gä bi du yø zu'ɛ mi 'bɛp'u. Yø barco mi 'yo maxøts'e ra dehe, Gä bi m'medi.

¹⁰ Nu'a rá hyu ra anxe p'uya, bi mixtrá corneta. Bá tä'a n'na ra dasø mahɛts'i p'uya, bá danzø. Bi zo ra sø p'u ja yø dathe 'nɛp'u pøhyø t'uthe bi zo. Pɛ himbi zu hmäde yø dehe ja nximhäi bi zo. ¹¹ Nuna ra dasø, ni

hu ngue ra ndate gandønju. Nup'u ja yø dehe bi zo, gä bi juhyø dehe. Mandøngu dyø ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

¹² Nu'a rá goho ra anxε p'uya, bi mixtrá corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pe himbi zü hmäde ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Nε bi boca n'na parte yø sø. Nu'mø ra pa, ngoho ora m'mexui ua ja ra ximhäi. Nu'mø ra xui, ngoho ora ngue hin tema sø di nequi.

¹³ Dá handä man'na ra anxε p'uya, ngue bí 'yo mahets'i. Ra ndø ts'edi ga 'yena:

—Huεcate. Huεcate. Huεcate yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø bi mixtyø corneta ya mi hyu yø anxε di 'behya —bi 'yena.

-----

9 ¹ Nuna rá cut'a ra anxε p'uya, bi mixtrá corneta. Dá handä n'na ra sø bá tä mahets'i. Mi zøcua ja ra ximhäi, bi nequi ngue ra anxε, bi t'unna n'na ra nsogui ngue rá nsogui ra ots'i hinha rá nzegui ganhe. ² Mi xospa rá njo'mi ra ots'i, bá pøxra 'bifi tengutho rá 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi bá pøts'e, bi go'ma häi, bi 'berpabi rá thai ra hyadi. ³ Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yø mmäcja t'axi, so häi. Nu'u yø mmäcja t'axi p'uya bi t'unyø ts'edi ngue da za yø ja'i tengutho ga sate yø ixtehe ua ja ra häi. ⁴ Bi si p'uya ngue händi ts'onnyø c'amdapo ja ua ja ra häi. Ni xingyø za di ts'oni. Sinoque bi sifi ngue da za yø ja'i nuya hinguí n'youi rá seyo Oja p'u ja yø de. ⁵ Nuya yø ja'i da za, bi sifi ngue hinda hyo, sinoque ncüt'a zana bi t'unna nt'edi ngue di sätra n'u yø ja'i. Pe nu'a ga n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mø bi za ra ja'i. ⁶ Nu'u yø ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mø bi za, pe hinda zä da du. Mada ne yø ja'i da du, pe händi nthēui ra ndate ya yø ja'i di sä ra n'u.

⁷ Nuya yø mmäcja t'axi, nup'u gui nequi, ena yø ndøfani ya xa nsä ngue da ma ra tunhni. Nup'u ja yø ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yø hmi p'uya, rá hmi ra ja'i gui nequi. ⁸ Ja yø xta tengutho n'na ra xisu. Yø ts'i p'uya, ena yø ts'i yø dafanzate. ⁹ Gä ra t'egui yø njudi ja yø tiya. Nu'a gui hi yø zahua, tengutho gui hi yø carro 'mø jutyø ndøfani ni tihi ngue ni ma ra tunhni. ¹⁰ Ja yø ts'u, tengutho yø ts'u yø ixtehe ngue ja yø 'bite. Di sätra ndate yø ja'i 'mø bi mihi. Pe ncüt'a zanatho ma t'unni ra nt'edi ngue da mihyø ja'i. ¹¹ Nuya yø mmäcja t'axi, 'buhyø hmu di manda, guehna n'na ra anxε di manda p'u ja ra ots'i hinha rá nzegui ganhe. Nuna ra anxε na, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hutí ngue ra Abadón. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hutí ngue ra Apolión, i nne da manna ra hya na ngue ra Hyote.

¹² Ya rá mūditho ra ndate na p'uya. Pe tobe di 'berhmi yoho di nja.

¹³ Mi mixtrá corneta'a rá 'dato ra anxε p'uya. Dá øde ngue bá nya n'na nc'ei p'u made ha maqui goho yø dani ra altar ngue ra oro, ha ni

hyant'a Oja. ¹⁴ Nuna bá nya p'uya, bi zo'a rá 'dato ra anxε mi ha rá corneta, bi 'yεmbi:

—Dami xoqui goho yø anxε nthat'i p'u jonna dathe Eufates.

¹⁵ Bi ma mathøgue'u goho yø anxε p'uya ngue da hyo n'na parte yø ja'i 'bu'a nximhäi. Pe hinda zu hmäde da hyo. Ya yø 'befitho'a, gue'a bá ts'ännbi ngue da 'yør'mø bi zønna ora, bi zønna pa, bi zønna jeya ngue da 'yøt'a te ja ngue da 'yøt'e. ¹⁶ Dá øcä p'uya, ngue mma hangu gangu yø tøgue ngue yø ts'edi ni n'youi'u goho yø anxε. Bi ma ngue yo ciento miyones yø ts'edi ni n'youi.

¹⁷ Guehna bi zuhma dä naya, dá nu yø ndøfani, dá nu yø tøgue. Nup'u ja yø tiya yø tøgue, Gä ra t'εgui yø njudi. N'youi yø cuhu ngue ra theni, ra c'angui, ra c'axt'i, n'youi p'u ja yø njudi. Yø ndøfani p'uya, εna yø ya yø dafanzate yø ya. Yø ne yø ndøfani p'uya, pønyø sibi, pønyø 'bifi yäni ngue ra asufre. ¹⁸ Bi hyo yø ja'i ya hyu yø ndate pønyø ne yø ndøfani. Pe nu hangu gangu yø ja'i 'bui, himbi zu hmäde bi hyo. ¹⁹ A nuya yø ndøfani, n'youi ra ndate yø ne, n'youi ra ndate yø ts'u. Porque yø ts'u yø ndøfani, ja yø ya ngue sate tengutho ra c'εya 'mø sa yø ja'i.

²⁰ Pe nuya yø ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yø ndate ya, himbi ne bi 'bätyø mmui ngue xta hyep'u yø dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yø ts'onthi. Bi siguetho thanne yø dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronce, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yø dahmu thanne yø ja'i, hingui 'yo, hingui zø yø dä, hingui øhra hya 'mø nzohyø ja'i. ²¹ Himbi ne xta hyep'u'a te man'i n'yo yø ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'εte, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpε.

-----

10 ¹ Mandø nzaquitho man'na ra anxε dá nugä ngue bí 'yε mahεts'i bá o ra gui. Rá ya ra anxε, n'youi ra sano ngue ra 'becjuni. Rá hmi p'uya, di yoxni tengu ra hyadi. Yø gua, Gä ra sibi. ² Ca rá 'yε n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yei, brá nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brá nnerbu ja ra häi. ³ Dá øde ngue ra ndøts'edi ga ya, tengu 'mø gue ra ndøzate ngue nne di mmafi, njarbutho. Mi juadi bi mmafi, yoto yø ngäni dá øde ngue bi thoni. ⁴ Mi thoni'u yoto yø ngäni bá nya p'uya, dá ne xca cuarta súcua'u yø hya bi ma. Pe dá ø p'uya ngue bá nya mahεts'i Oja, bi 'yεngui:

—Nuna ra hya bi man'u yoto yø ngäni bi nya ya, 'yo gadi cuarta súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yεngui.

⁵ A nuna ra anxε dá nugä ngue brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi, bi 'yεsmaya rá 'yε ngue ra n'yei p'uya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bui para zantho, bi hoqui te bí ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gäma cosa i ja. Bi 'yεna:

—A nuyá, ya da guehra ora ja p'uya. Ya hinni mantho da thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mø bi zønna ora da mixtrá corneta'a rá yoto ra anxε, ya bi

nja gätho'a te xpá nzän'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyø pøngahya xa xihyø ja'i, ya gä bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá øde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahømbi zoqui, bi 'yengui:

—Ní ma ya. Dami cannbabi rá sucua ca rá 'ye rá anxe brá nnerbu ja rá jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja rá häi —bi 'yengui.

⁹ Dá magá p'u 'bähra anxe p'uya, ngue dá äpra sucua ca rá 'ye. Nuna ra anxe bi 'yengui:

—Ja ua rá sucua. Dami sa. Nup'u ja ni ne xta n'u rá sucua tengutho rá t'afi. Pe nu'mø bi zøt'a mbo ni mmui, ya xta nju —bi 'yengui.

¹⁰ Dá cängä rá sucua mi ca rá 'ye rá anxe p'uya ngue dá sa. Nu'mø ma yafi, xan'u tengutho rá t'afi. Pe nu'mø ma tut'i, ya mandø njutho. ¹¹ Ya bi t'engä p'uya:

—A nuyá, nuna te rá hya ja ngue da thogui gätho yø ja'i nuya 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya, conyø dast'abi, gui mma te ja ngue da thohya yø ja'i ya.

-----

11 ¹ Bi n'naca n'na rá t'o ngue rá t'eni p'uya. Bi t'engui:
—Ga 'yo ya, dami 'yennbabi rá nija Oja, 'ne dami 'yenna altar. Dami pede hangü yø ja'i ndanne p'u ja rá nija. ² Pe nu'a rá thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyø 'dan'yo ja'i'a. Nuya yø 'dan'yo ja'i, guehya yote ma yoshna dá nepa häi rá maca danihni Oja ya. ³ Ga penhna yoho ma m'menhni da mangbagui ma hya, mente gue'a n'na mahuahí 'ne yociento 'ne hyate ma pa. A nuya p'uya da hye yø he ngue di m'mu ndummui —bi 'yena.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnope ngue yonza yø olivo ya. 'Ne guehya ga nnope ngue yoho yø mfoxiyo jap'u ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mø toni ja'i da ne da hyo ya yonc'ei ya, hinda zä da hyo. Porque pønna sibi yø ne, di juadi da 'yuhyø nsuiui. Janangue nu to da ne da hyo, go da duse rá ja'i nne di nhoté. ⁶ Nuya p'uya, ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue hinda n'ye mente rá pa da mambrá hya Oja. 'Ne xquet'a ja yø ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue da gohi di nji rá dehe. 'Ne ja yø ts'edi ngue nuua ja rá ximhäi, da 'yøt'e ngue di nja yø ndate n'u, hønt'a goma ora da nepe di nja. ⁷ Nu'mø bi juahyø 'befi ngue da manna hya, nu'a rá ndate zu'ε bi pøxpü ja rá ots'i hinha rá nzegui ganhe, guehna da 'yørpabi rá tunhni na, da dapi 'ne da hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yø ánima bi tho, nu yø do'yo bomp'u ja yø caye ja rá danihni bi ma macuati rá pont'i rá Hmu Jesús. Nuna rá hnini na, gui nhyejpabi rá hnini Sodoma 'ne gui nhyejpabi rá häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'u yø ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue da nu yø ja'i nuya 'bui ndap'u bi zä ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ¹⁰ Nuya yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya.

Nu te tini n'na ngu n'na di mpennbi. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuani ngue madi unnbá yø mmui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'mø mi gua'a nhyu pa made ngue pomp'u yø ánima, Oja bi 'yøt'e ngue mahombi m'mui. Nu to Gä bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuani ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahets'i, bi t'embí:

—Bí 'yehmi ua ya —t'embí.

Bi ma mahets'i p'uya, bi 'yo n'na rá gui. Nu'u yø nsuiui p'uya bi nu tho ha i ma maya. ¹³ Nu'a rá ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahäi. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'u ja rá danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. 'Nε yoto mahuahí nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahäi. A nu'u yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bu mahets'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho rá ndate ya, pe mahombá erpu'a rá hyu rá ndate di nja.

-----

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto rá anxe p'uya. Nu'u bá nya mahets'i p'uya rá ndøts'edi ga nt'øde rá hya bi ma ngue ena:

—A nuyá, nuna Oja co 'ngra Cristo, ya da 'yuhra ts'edi ya, ngue para zantho di manda Gä rá ximhäi.

¹⁶ A nu'u 'däte magoho di mäspu ja rá nhudi Oja, Gä bi m'memfo häi ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gä 'da ga 'yenthó:

—Dadi ja mamadi'ahé ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e guí 'buhya, 'nε ya gmi 'bui mente yø pa xa thogui, 'nε gui sigue gui m'mui mente yø pa di map'u. Jammadigahé ya ma Oja'i ngue ya gá du'mi guí manda te Gä ja ya. ¹⁸ A nuya yø ja'i 'bu'a nximhäi mi mbøcue, xa mmestho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánima xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa rá güenda ya. Guí unyø nzäbi ni mēfi xa mmamp'a ni hya. Gätho yø ja'i ya o ni 'ye di ngue di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, Gä gui unyø nzäbi. Ya bi zønna ora gui jua'u yø ja'i øtra nts'oní ua ja rá ximhäi ya, ngue'a te Gäma nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugä p'uya ngue bi xohra nija Oja bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, di nequi ngue jap'u rá huada m'mets'i rá cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani di hi yø ngäni. Bi 'yan'a häi, bi nja yø ndate ndo.

-----

12 ¹ Bi nequi p'u mahets'i n'na rá hmeya ngue n'na rá xisu di mpäxa n'na rá ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nequi ngue rá zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxa n'na rá corona n'youi 'de'ma yoho yø sø. ² Nuna rá xisu p'uya, ya há rá basi, pe mafi ngue sä rá n'u ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handä mahets'i p'uya, dá nu man'na ra hmeya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ε xa ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø dani. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di fútrá ts'u ngue bi hømyø sø bí ja maya, so ua ja ra häi. Pe himbi zu hmada'a gangu yø sø bá hømme. Ra ndate zu'ε p'uya, bi m'mäp'u ni hyandra xisu ha rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi ha ra basi, bi m'mährá ts'unt'u nuna ja ngue da zedi di manda ua ja ra ximhäi. Pe nuna ra ts'unt'u bi zixpu bí 'bu Oja ngue 'dap'u dani mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'u bí ja ra dapo, ya xi zännbabi Oja n'na ra xequi di m'mai. Ja di t'unnbu te da zi mente n'na mahuahí 'ne yociento 'ne hyate ma pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'u mahets'i. Bi 'yøtra tunhni'a rá hmu yø anxe ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da yø anxe di manda. Bi ndunhui na ra ndate zu'ε, 'ne xquet'a bi mfäxui yø anxe na p'uya. ⁸ Pe nuna ra ndate zu'ε, bí 'behra tunhni p'u mahets'i. Ya hin'yu ha di m'mai. ⁹ Nuna ra ndate zu'ε bá t'engua ja ra ximhäi, ga bá n'youi yø anxe di manda. Nuna, guehna ra nyogui c'eya ni hu ngue ra zithu 'ne ra Satanás. Guehna hätyø ja'i 'bui ga rá nguni nximhäi naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pe ra ndøts'edi ga 'yena: —Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya udi ngue ja rá ts'edi, da guehra Cristo ya udi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui madi yahma cuhu p'u ha 'bu Oja, ya bá thøn'athi naya. ¹¹ Guehya ma cuhu bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra De'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zu bi ma ngue εc'ei ra De'yo ya. Himbi zu bi manna hya, madague'a bi tho. ¹² Bí ja ra johya mahets'i. Di johya to ga bí 'bup'u. Pe huεcate yø ja'i 'bup'u ja ra häi, da gue'u 'bup'u ja ra jathe, huεcate. Porque nup'u ja ra ximhäi ya, ja 'bup'u ra zithu. Janjuani ngue mbøcue ya, porque padi ngue ya mits'u dra pa da thaspa ra güenda —bi 'yena.

¹³ Nuna ra ndate zu'ε 'mø mambá t'engua ja ra ximhäi, bi hyoni ha 'buhra xisu nuna xi m'mährá ts'unt'u, porque sui. ¹⁴ Pe nuna ra xisu, Oja bi japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'u, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'u ra ndate zu'ε, bi map'u ja n'na ra dapo xi zännba Oja ngue di m'mai. Nup'u ja ra xequi bi zøni, ja bi t'unnbu te bi zi mente nhyu jeya made. ¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ε, bi bønna dehe p'u ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xtä nduxra xisu 'mø xtí nthēui. ¹⁶ Pe ra xisu, bi mäxra häi ngue bi dutra dehe bá pømp'u ja rá ne ra ndate zu'ε. ¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ε mathoguitho bi mbøcue ngue suhna ra xisu himbi zudi. Bi ma p'uya ngue bi 'yørpabi ra tunhni'u yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingui nne da hye'a ra hya bi zohra Jesucristo.

13 ¹ Dá m'mäcä p'ü ja ra nenga jathe p'üya. Dá handi ngue bá pøxma xøts'e ra dehe man'na ra ndate ts'ozu'ε ja yoto yø ya, ja 'det'a yø dani, 'da'a n'na ra corona oxyø dani. Yø ya p'üya, nt'ot'i p'ü yø thuhu ngue hinguí nnu manho Oja. ² Nuna ra ndate ts'ozu'ε, di nequi tengu ra tigre. Ja yø gua tengutho yø gua ra oso. Rá ne p'üya, tengutho rá ne ra dafanzate. Nuna man'na ra ts'ozu'ε ngue ra theni p'üya, guehna ra zithu na, bi japi bi nja rá ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε bá pøxpü ja ra jathe. Bi unná nthuts'i ngue da mi, di manda'ü to di manda ra zithu. ³ Nuna ra ts'ozu'ε p'üya, di nequi ngue xí ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue da du. Pe bi zä rá ts'et'i mi ja. Mi nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bi nsu gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi p'üya, ya i mähä yø ja'i na ra ndate zu'ε p'üya. ⁴ Bi danne yø ja'i ra zithu p'üya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a ra zithu xí unna ts'edi ra ndate ts'ozu'ε. 'Nese'a ra ndate ts'ozu'ε bi danne yø ja'i p'üya. I enyø ja'i:

—¿Hapü gue 'buhman'na ngue tate tengu na ra ndate zu'ε? ¿Te'o da böni ngue da zä di ndunhui na? —enyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ε p'üya ngue bi xohrá ne, bi nya. Bi manyø hya ngue di 'yets'i, 'ne bi manyø hya ngue nnømman'ü Oja. 'Ne yote ma yoshna bi ts'ännbi ngue di nja rá ts'edi. ⁶ Bi nømman'ü Oja p'üya. Bí nømman'übi rá thuhu. Bi nømman'übi rá nija Oja, co gätho'ü bí 'bu mahets'i bi nømman'ü. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'üya ngue da 'yørpabi ra tunhni yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne da dapi. 'Ne bi t'unná nt'edi ngue di manda gätho yø ja'i 'bui ndap'ü bi zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ε p'üya, gätho yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi, ga bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ü ja ra libro ca ra De'yo nuna bi tho. Nuna ra libro na, hante di nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thuhu te'o gätho ja ngue di nthëui ra 'da'yo te.

⁹ Nu ra ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu ra ja'i sixrá mmic'eiui ngue da got'i, xquet'a 'nese ra gote da jot'i. Nu ra ja'i da hyo rá mmic'eiui conna juai, xquet'a ra hyote jatho ngue di du conna juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'ü ja ngue da thogui, 'ne da 'yec'ei xanho ngue di nja'a te ra hya bi man'Oja ngue di nja.

¹¹ Mahøndá nugä man'na ra ts'ozu'ε p'üya ngue bá pøxma xøts'e ra häi. Nuna p'üya, ja yoho yø dani tengutho ra De'yo. A nu'mø mi nya, bi nya tengutho ga ya ra zithu nuna ra thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gä rá ts'edi mi ja m'met'o na ra ndate ts'ozu'ε rá müdi, gue'a rá ts'edi bi japi bi nja'a, i nnutho te gä bi 'yøt'e. Nuna rá yoho ra ts'ozu'ε bá pøxpü ja ra häi, bi japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue da danne na ra ndate ts'ozu'ε xpí bøxpü ja ra dehe, nuna xi zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna rá yoho ra ndate ts'ozu'ε p'üya bi 'yøtyø milagro, yø hmi yø dä yø ja'i asta øt'e ngue bi

tähyø sibi mahets'i, so ua ja ra ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue da 'yøtyø milagro mente n'youi na rá mmits'o zu'ëui rá mudi. Bi nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue di mähä. Bi xihyø ja'i p'uya ngue bi hoca n'na ra dahmu di nequi tengutho rá hmi na ra ndate ts'ozu'ë xi ts'ení cona juai 'ne xi zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mi hocra dahmu yø ja'i p'uya, nu'a rá yoho ra ndate ts'ozu'ë xpí bøxa häi, bi t'unná ts'edi ngue bi japi bi nja rá te ra dahmu ngue di nya. 'Ne di manda na ra dahmu, ngue da tho'u yø ja'i hindä ne da danne. ¹⁶ Nunä ra ts'ozu'ë p'uya, bi ja ts'edi ngue gätho yø ja'i da ma mamarcabi yø 'ye ngue yø n'yei ogue yø de. Gä bi ma mamarca yø ja'i, dingüe dinnoho, yø mmemmeti, yø hyoya, gue'u 'buhyø hmu, gue'u hinjo'o yø hmu, Gä bi ma mamarca. ¹⁷ Ya hinjondä zä da däi 'ne hinjondä zä da mä ngue'mø hingui n'youi ra marca ngue rá thuhu ra ndate ts'ozu'ë, ogue gue'u hangu yø número n'youi rá thuhu. ¹⁸ I nne ngue di n'yomfeni xanho ra ja'i, para ngue da dinya yø hyä ja ua. Da zännbi hangu yø número pøts'e ngue n'youi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ë. Gue'a ra número n'youi rá thuhu ra ja'i'a. Nunä ra número na, guehna ngue 'dato ciento 'ne hyate ma'dato.

-----

14 ¹ Ma nhannigä mahøn'a p'uya, dá nugä ra De'yo 'bäp'u ja ra nyuni Sión. 'Dap'u 'bähmi'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuahí nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thuhu ra De'yo p'u ja yø de ya, conná thuhu rá Papá. ² Mahøndá øcä mi'da yø hyä bí ja mahets'i. Pe ra ndøts'edi ga nt'øde yø hyä. Nup'u dá øde ngue gui hi yø hyä, tengutho gui hi yø dehe, ogue tengutho p'u gui thoní ra ngäni p'u dá øde. Yø me'bida ngue yø arpa p'uya xandøngu dá øde. ³ Guehya tuta n'na ra 'da'yo thuhu p'u ni hyandrä nhudi Oja ya, hapu huhya 'däte magoho di mäspu hu Oja, hapu 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i ra nthuts'i. Nunä ra thuhu tuti, hinjongui padi tema thuhu, sinoque pase'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuahí, guehya yø ja'i bi nyanyø te ua ja ra ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hye Oja, bi nsupi hangu ra pa. 'Ne n'youi ra De'yo hapu ni ma. Guehya yø ja'i rá muditho bi ma mapøhø p'u 'buhyø ja'i nximhäi ya, para ngue da zo rá 'ye Oja co 'nehra De'yo da zo rá 'ye. ⁵ Guehya yø ja'i hinjam'mø bi manna fehni ya. Nunä Oja, hin tema nts'o bi dinnbi ngue di zui.

-----

⁶ Dá handä man'na ra anxé bí 'yo maya p'uya. I mmanna hoga 'da'yo hyä nunä ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hyä yø ja'i 'bui Gä rá nguni nximhäi, nuya yø ja'i 'dama 'dan'yo yø hyä ga ya. ⁷ Pe ra ndøts'edi ga nt'øde ra hyä bi ma, bi 'yembyø ja'i:

—Dami suhu Oja. Dami 'yespahu, porque nunä Oja, ya bi zønna ora da hyaspa ra güenda yø ja'i ya. Dami thannehu na Oja bi hoqui te Gä bí ja

maya, 'nɛ bi hoqui te jaua ja ra häi. 'Nɛ bi hoqui te gä jap'u ja ra jathe. 'Nɛ bi xityø dehe hapu gä pøhø —bi 'yɛmbyø ja'i.

⁸ Mahømbá erpũtho man'na ra anxe p'uya. Bi 'yɛna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Porque guehya yø ja'i Babilonia bi gutra 'yu na ra nts'o øtyø ja'i 'bu'a nximhäi. I tenthø'a te ra nts'o øtyø ja'i Babilonia.

⁹ Nuna rá hyu ra anxe bá nya maya p'uya, ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Nu to gä thanne ra ndate ts'ozu'ɛ 'nɛ thannebi rá dahmu, ogue di n'uni da ma mamarcabi rá dɛ ogue rá 'yɛ, ¹⁰ guehya yø ja'i di nthœui ra castigo xa nzän'Oja ya. Porque nuya yø ja'i su Oja, ya xa nzänni ngue di sätra ndate p'u ja ra sibi di danzø conná asufre. Da nudyo anxe Oja, da guehra Dɛ'yo da nũtho te da thøhya yø ja'i ya. ¹¹ Nu'a ra 'bifi da pøxpũ ha da zä ra ndate yø ja'i, para zantho di nja ra 'bifi. Ra pa ra xui da zä ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ɛ ogue thannebi rá dahmu, ogue ma marca ra ja'i conná thũhu ra ndate zu'ɛ. ¹² Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, jatho ngue da zeti hangũ ra n'u ja ngue da thøgui. Da 'yøt'e te di manda Oja, 'nɛ 'yo di h'e'a ga 'yɛc'ɛi ra Jesús.

¹³ Dá øcä man'na bá nya mahets'i p'uya, bi 'yɛngui:

—Dami cuatro sũcua ya yø hya jaua ya. Rá mmenthi di nthœui yø 'yɛc'ɛi di du'a ngue ørpa rá 'befi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmanna Espiritu Santo na ngue ɛna: “Ya bi zep'u'a te gä ra n'u xa thøgui. Nu'a rá 'befi Oja xa 'yørpe, bí ja rá njut'i p'u mahets'i”.

-----

¹⁴ Mahøndá handä maya p'uya, dá nu n'na ra t'axca gui, hũxpũ n'na nc'ɛi, oxrá ya n'na ra corona ngue ra oro. I ha rá t'exu het'i xandønho.

¹⁵ Nup'u ja ra nija bí ja mahets'i p'uya, bá pømp'u n'na ra anxe ngue ra ndøts'edi ga mmat'a hũxma xøts'e ra gui. Bi 'yɛmbi:

—Ya bi yaxyo hmudä ja gä ra ximhäi. Ya bi zønna ora gui hyets'i —bi 'yɛmbi.

¹⁶ Nuna hũxpũ ja ra gui p'uya, bi hyexyo hmudä mi jap'u ja ra häi. Gä bi peti.

¹⁷ Bá pøm man'na ra anxe p'u bí ja ra nija mahets'i p'uya. Bá hya man'na ra t'exu ngue het'i xandønho. ¹⁸ Nup'u ja ra altar, bá nɛxpũ man'na ra anxe ngue ja rá ts'edi ngue da ja ra sibi. Ra ndøts'edi ga mmat'a ha ra t'exu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya bi yaxyo uva jap'u ja ra ximhäi. Dami hyequi —bi 'yɛmbi.

¹⁹ Nuna ra anxe ts'o p'uya, bi hyecyo uva mi jap'u ja ra ximhäi, gä bi peti. N'narbu bi gatyø uva ngue da the'mi. Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ra ndate castigo da ja Oja. ²⁰ Nu'u yø uva bi ma nthœ'mi p'u maxøts'e ra danihni. Nup'u bi ma nthœ'mi yø uva, nu'a rá ngui bi bøni, gä ra ji. Nu'a ga 'yensyo ya yø ndøfani 'mø njumbi rá freno, nup'u ha

pøxrá ne, gue'a ganhe ra ji'a. Nu'a ganzant'i p'u ha ja yø ji, bi ma asta hyu ciento kilómetro.

-----

15 ¹ Dá handä mahets'i man'na ra hmeya ngue mathoguitho ra ndussutho. Dá nu yoto yø anxε. N'na ngu n'na ya yø anxε, i ha ra n'u ja ngue da ja. Nu'mø bi nja ya yoto yø ndate n'u, ya bi nja gätho'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

² Dá nugä n'na ra xequi ngue titho, tengutho ra jathe p'u gui nequi, di nequi tengutho ra xito 'mø brá o ra sibi mbo. Ja tøp'u gätho ya yø ja'i xi dapra ndate ts'ozu'ε p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Ne himbi ne yø ja'i xta mma mamarca connä número n'youi rá thuhu ra ndate ts'ozu'ε. Gä ha yø 'bida xi un'Oja. ³ I tutra thuhu mi tutra Moisés rá mefi Oja. Guehna ra thuhu turpabi ra De'yo p'u ha 'bäi. I ena:

—Mathoguitho mazihotho te guí øt'e grá Hmu, ma Oja'i. I jase ni ts'edi. Majuaní ngue Gä xanho te guí øt'e. Grá dast'abi ngue yø ja'i 'bui rá nguni nximhäi. ⁴ ¿Te'o da bönya grá Hmu ngue da 'yena hinda nu mansu'i? ¿Te'o da böni ngue da 'yena hinda zä da 'yets'a'i? Porque høn'atho'i ngue Gä ra nho guí øt'e. A nuyá, da ehε gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi ya ngue da danne'i. Porque ya bi nu yø ja'i te guí øt'e, Gä gue'a ní 'yup'u guí øt'e —bi 'yena.

⁵ Mi tho'a p'uya, dá nugä ngue bi xohra nija bí ja mahets'i. Nup'u mbonnija, ja dá nugä p'u ra xequi mathoguitho xa ndaxqui, ja m'mets'i p'u yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. ⁶ Nup'u ja ra nija p'uya, bá pømp'u yoto yø anxε ya xtá nu m'met'o ngue bá hya ra ndate n'u ja ngue da ja. Gä di t'axca he, 'ne Gä di ngutra oro yø tiya. ⁷ Nu'a n'na 'bäp'u ja rá nhudi Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro'u yoto yø anxε. Nup'u ja yø mohi bi unni, ja yup'u ra ndate castigo da ja Oja nuna 'bui para zantho. ⁸ Nup'u mbonnija p'uya, yup'u ra 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguesε. Pe hinjongui sä da yut'ambo nnija. Da zä, pe asta gue'mø Gä bi nja'u yoto yø ndate n'u ja ngue da ja ya yoto yø anxε.

-----

16 ¹ Mahøndá øcä man'na ra hya bá nya p'u ja ra nija mahets'i p'uya. Pe ra ndøts'edi Gä xi'u yoto yø anxε, bi 'yembi:

—Ní mähä ya. Nu'u yoto yø mohi guí thehu ngue n'youi ra castigo da ja Oja, dami 'yømmi p'u ja ra ximhäi ya —bi 'yembi.

² Nu'a rá müdi ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra häi. A nuyä gätho yø ja'i mi n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ε p'uya, 'ne xi dannebi rá dahmu, bi nja yø ndate sasi ngue mandø n'utho.

³ Rá yoho ra anxε p'uya, nu'a rá mohi mi the, bi 'yømp'u ja ra jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue ra ji, ena bi ts'enna ánima. Gätho'u mi ja yø te p'u ja ra jathe, Gä bi du.

⁴ Rá hyu rā anxe p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja yø dathe, gätho p'u ha pøhyø dehe. A nuyá, gätho yø dehe, gä bi gohi ngue rā ji.

⁵ Dá øde ngue bá nya rā anxe nu'a bi ts'onnyø dehe, bi 'yena:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e guí 'buhya. Mente yø pa xā thogui xcá m'mui. Pe gä rā nho gni 'bui. A nuyá, nu'a rā castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya. ⁶ Porque nuya gadi japrā castigo ya, guehya bi hyo yø ja'i o ni 'ye ya, 'nēhyø pøngahya xā mmamp'a'i ni hya, gä xā hyo. Janangue guí unyø njut'i ya, gá japi ngue bi zi rā dehe bi nji.

⁷ Dá øcä mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'u ja rā altar. Bi 'yena:

—Nu'i grá Hmu ma Oja'i, gue'e majuanī ngue jase ni ts'edi. Nu'a te ra castigo guí øtya, ya ni 'yup'u'a ya —bi 'yena.

⁸ Rá goho rā anxe p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja rā hyadi.

Rā hyadi p'uya man'na mandø mpatho. Mathoguitho uhyø ja'i'a ga ndømpa. ⁹ Mathoguitho bi nzø yø ja'i ngue'a te ga ndømpa rā hyadi. Pe hinguī nne yø ja'i di 'bätyø mmui ngue di n'unī da 'yēspabi Oja. Sinoque man'na nñømman'u na Oja ja rá ts'edi ngue bí pennbabi rā n'u thogui.

¹⁰ Rá cut'a rā anxe p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yønnpabi p'u ja rá nthuts'i rā ndate ts'ozu'ε. Nup'u ha gä di manda na p'uya, gä bi gohi ngue rā 'bexui. Asta sa yø jani yø ja'i ngue sä rā ndate. ¹¹ Pe madague'a bi zä rā ndate yø ja'i ngue yø ndate sasi, himbi ne xti 'bätyø mmui ngue xta hyep'u rā nts'o ga 'yo. Sinoque ena man'na bi nømman'u na Oja bí 'bu mahets'i.

¹² Rá 'dato rā anxe p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja rā dathe Eufrates. Rā dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue da zä da tho'u yø ts'edi yø dast'abi mambá ep'u, ni 'yep'u ni bøxyadi.

¹³ Dá nugä p'u ja rá ne rā ndate ts'ozu'ε xā ntheni, 'nep'u ja rá ne'a rá mmits'o zu'εui, 'nep'u ja rá ne'a rā fehni pøngahya, 'da'a n'na rā ts'onthi bá pømp'u ja yø ne, di nēqui tengutho rā 'ue. ¹⁴ Guehya yø ts'onthi da zä da 'yøtyø milagro. Bi bōni ngue dí peti gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi. Nu'mø rā pa da ep'u na Oja jase rá ts'edi ngue da hyaspa rā güenda gätho yø ja'i, guehya da nangui ngue da 'yørpabi rā datunhni Oja ya.

¹⁵ Gätho ya yø ja'i øhya yø hya nt'ot'i ua, dami 'yøhmu xanho na rā hya mmanna Cristo, bi 'yena:

—Nu rā pa ga ma ehε, n'na zihmantho ga søhø, tengutho 'mø ha bi zønna bε, hinguī fadi tema pa da zøhø, di njarbutho. Pe rá mmenthi di nthēui to hinguī aha, i fährá t'axca he n'namhma ngue hindi n'yo mangøtho, 'nε hinda mesrá sä ngue da hin'yū rá t'axca he da hye —i ena.

¹⁶ Nu'u yø dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'u ja rā xequi gui hutyo ja'i ga ya rā hya ngue rā ebreo, ngue rā Armagedón.

¹⁷ Rá yoto rā anxe p'uya, nu'a rá mohi mī the, bi 'yømp'u ja rā ndahi. Nu'a rā nija bi ja mahets'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'u man'na, pe rā ndøts'edi ga 'yena:

—Ja bi zep'u'a te ja ngue di nja ya —bi 'yena.

¹⁸ Bi nja yø huei p'uya, bi nja yø ngäni. Janjuani ngue ra ndihj. Bi 'yan'ahäi, mathoguitho ra ndots'edi i 'yani. Mente yø pa xa m'muhyø ja'i ua ja ra ximhäi, hinjam'mø xi nja'a te bi nja. ¹⁹ Nuna ra danihni Babilonia, hyu xequi bi bõni ngue bi t'i'ahäi. A nuya gätho yø hnini ja rá nguni nximhäi, Gä bi xot'i. Oja bi unná njut'i'a ra hnini Babilonia, bi mennabi ra castigo ngue sui. ²⁰ Gätho yø t'uhäi ja made yø jathe, 'ne yø t'øhø, ya hinha mambi nequi. ²¹ Bi zoxyø ja'i yø ndate ndo bi nja. Pe mandø nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pe yø ja'i p'uya, nu'a ga nzä ra ndate ngue yø ndo bi nja, ena gue gue'a man'na ga nnømman'u Oja'a.

-----

17 ¹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi the yø mohi p'uya. Bi 'yengui: —Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i ra castigo da thohna xisu mathoguitho ra 'yots'om'mäi, huxma xøts'e ra jathe. ² Yø dast'abi 'bui Gä rá nguni nximhäi, Gä xa n'yots'om'mäiui na ra xisu na. Da guehyø ja'i 'bui Gä rá nguni ra ximhäi, Gä xa itibi ngue di sitra sei ngue rá 'yots'om'mäi —bi 'yengui.

³ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nthandi. Ra anxε bi zixcagui p'u bí ja ra dapo. Ja dá nugä p'u n'na ra xisu huxma xøts'e ra ndate ts'ozu'ε xantheni, xpí bõxpü ja ra dehe. Nup'u ja rá do'yo na ra ts'ozu'ε p'uya, ma zinni p'u yø thuhu nu'u mma ngue hingui nnu manho Oja. Nuna ra ts'ozu'ε ja yoto yø ya 'ne ja 'det'a yø dani. ⁴ Nuna ra xisu p'uya, ra 'bojupoi rá he connä theni. N'youi yø dõni ngue ra oro rá he, n'youi yø ts'udo mazihotho gui nequi, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te Gä rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhu p'u ja rá dε ra xisu ngue hingui fadi te ga mbõni. Pe nu'a ga mbõnna ra hya na ngue εna: “Nuna ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gätho yø 'yots'om'mäi 'bu'a nximhäi, 'ne'a te gäma nts'o i ja”. ⁶ Nuna ra xisu, dá nu ngue iti. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hingui nsäya mma hanja na ra Jesús. A nugä p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxε p'uya bi 'yengui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugä ga xi'i te ga mbõn'a te gá nu ya, ngue ra xisu, huxrá xutha ra ndate ts'ozu'ε, nuna ja yoto yø ya, 'ne ja 'det'a yø dani. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ε gá nu ya, guehna ya fadi ngue mi'bu'a m'met'o naya, 'ne nuya hinha madi nequi ngue di 'buhya. Pe hõnda põxpü ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe. Rá nzequi p'uya da ma ra castigo. Asta gue'mø mambá fu'a nximhäi, ya bá nt'ot'i p'u ja ra libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthēui ra 'da'yo te. Pe nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro, nu'mø bi nu ngue di 'bui mahõn'a ra ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

⁹ Nūya yø hya jaua, i nne ngue da dani xanho rá n'yomfeni ra ja'i, para ngue da dini xanho hanja ra hya. Nūya yoto yø ya ra ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnøpa nthuts'i ra xisu ya. ¹⁰ 'Nε xquet'a nūya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'ua cut'a yø dast'abi. A nu'a n'na'ua p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe hīndi bentrá cargo. Pe nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'atho di nts'ut'abi. ¹¹ Nūna ra ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'bu'a m'met'o, 'nε hinha mađi nequi ngue di 'buhya, guehna rá hyato ra dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'ua yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nzequi ya, ya da ma ra castigo.

¹² A nu'ua 'det'a yø dani gá nurpi, gue'ua ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'ua. A nuyá, tobe hīndi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pe nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiui na ra ndate ts'ozu'ε p'uya. Pe hōnda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nūya 'det'a yø dast'abi 'da'igu da ma. Di nhecayha, ngue nu te da manna ra ndate ts'ozu'ε, gue'a da 'yøt'a. ¹⁴ Guehya da 'yørpa ra tunhni ra De'yo ya. Pe ra De'yo di ntatetho, porque guehna ra Hmu na ngue yø hmu. Guehna ra dast'abi na ngue yø dast'abi. A nūya yø ja'i hinha ni hyehra De'yo p'uya, ya yø n'yohua, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zohni ngue da 'yεc'ei ra De'yo.

¹⁵ Ra anxe p'uya mahømbi 'yengui:

—Nūna ra jathe gá nu ngue huxra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya, ga mbøni ngue guehya yø nación i ja gä ra ximhäi ya. Guehya yø ja'i 'bup'ua ja yø hnini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'ua 'det'a yø dani gá nurpabi ra ndate ts'ozu'ε, guehya da nu man'ua ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi ya. Guehya di sätra n'ua ra xisu, asta da møjpa ra xisu ngue da za. Nu te di pongui da 'yudi. ¹⁷ Nūya 'det'a yø dast'abi bi nhecayha ngue 'da'igu da 'yøt'e. Di n'uni ngue ra ts'ozu'ε bi unyø ts'edi, ya gá 'yørpa Oja'a ngue ngu'a da 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpa nzän'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nūna ra xisu gá nu p'uya, gá mbøni ngue guehna ra danihni di manda gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi na.

-----

18 ¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, mahøndá nugä man'na ra anxe bí 'yε mahets'i. Di nequi ngue xandø nzaqui, asta gä ra ximhäi di yot'a te gui yoxni. ² Pe ra ndøts'edi ga mafi, i εna:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørbu yø 'bafi yø ts'int's'ua xandønts'o. ³ Porque gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi xa itibi ra vino jap'ua ngue'a rá 'yots'om'mäi ga 'yo. Nu'ua yø dast'abi 'bui rá nguni nximhäi, gä yø 'yots'om'mäi, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'bup'ua ja ra hnini. Gätho yø pøhø 'bu'a nximhäi, gätho xa mmemmeti ngue mathoguitho manī unyø menyū ya yø ja'i ya.

⁴ Dá øcä man'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague mā ja'i'ahū, dami pømhmū p'ū ja ra danihni. 'Yogui øthū'a ra ts'oqui øtyø mmengu p'ū, n'namhma ngue hingui thohmū'a ra castigo da tho'ū. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'ū, i søni asta mahets'i. Nuna Oja p'uya, ya hingui hät'i da zeti hangū ra nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxε p'uya, bi t'εmbi:

—Dami jahū ra castigo ya. Nu te xā 'yørpabi yø ja'i xā'uni, ndoble ra n'uni guí japhū ya. Nu'a te gā nzaqui ra vino xā unyø ja'i ngue xā nzi ya, ndoble drá nzaqui ra vino gui unhnū da zi ya. ⁷ Mathoguitho xanja mpähä yø ja'i, xā 'yets'i ngue mí ja yø mēnyū. Gue'a mathoguitho ra n'ū gui sāthū'a ya. Porque mi εmp'ū ja yø mmūi: “εntho di ndast'abihū ua dí 'būhmū, hinte dadi 'behmū, 'nε hinjam'mø da 'yεhra pa gā nnuhū ra dummūi”, mi εnā. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate da thohya. Di nzoni, di ntū manthuhū, da du yø ja'i, di nzø ra hnini. Porque jase rá ts'edi nā ra Hmū Oja, ngue da japra castigo nā ra hnini nā.

⁹ Nu'ū yø dast'abi 'bū'a nximhäi ngue 'da'igu xā 'yøt'ui ngue 'yots'om'mäi 'nε xā 'yets'i ngue ja yø mēnyū, guehya di nya dummūi ya, 'nε di nzom'mø bi nu bi nangra 'bifi ngue di nzø ra hnini. ¹⁰ Yap'ūtho da 'bāhyø ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zu yø ja'i'a ra castigo di nja. Da 'yεmbra hnini p'uya: “Huεcate ra danihni Babilonia. Mi ja rá ts'edi, pε nuya n'na ts'ūquits'ūtho i nja ra castigo bi thohya”, da 'yεnyø ja'i.

¹¹ Nu'ū yø pøhø 'būi gā rá ngūni nximhäi, di nya dummūi 'nε di nzoni ngue te da thohra danihni. Porque ya hinjo'o to da dämbyø 'beni bá du ngue da mä. ¹² Ya hinjo'o to da dämbyø 'beni ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hinda thānyø hoga ulu ni hu ngue ra lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojūpoi, ogue yø theni. Ya hinda thānyø za 'dama 'dan'yo gā yūni, ni xinga gue'ū yø dani mahotho gui nεqui 'mø bi ma mahoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronze, ogue yø t'εgui, ogue yø do ngue ra mármol. ¹³ Ya hinjonda dämbyø 'beni ngue yø canela, ogue yø cosa mahoqui ngue mahotho gā yūni, ra bopo t'uts'i, ra mirra, ra perfume, ra vino, ra aceite, ra hojūni ngue ra trigo. Ya hinjonda dānyø ndani, ogue yø de'yo, ogue yø ndøfani. Ya hinjonda dānyø carro. Ya hinjonda dämbya yø ja'i pä ngue øtra 'befi hingui taha. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yεmbra hnini: “Nu'ū yø cosa mathoguitho mādi ho'a ni mmūi gui si ya, ya hin'yū p'ū'a ya. Para zantho gā 'behni mēnyū co gātho'a tema cosa mi øt'a'i ra nho”, da 'yεmbi.

¹⁵ Nu'ū yø pøhø mādi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xā mmεmmetitho ngue'a te mi päp'ū ja ra hnini. Pe nuya yø ja'i ya, yaputho da 'bāi ngue su'a ra castigo di njap'ū ja ra hnini. Di nya dummūi p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yεna: “Huεcate ra danihni. Mi 'būi tengutho n'na ra xisu ngue mi he yø ndøhoga ulu. Mi he yø ulu ngue ra

'bojupoi. Mi he yø ulu ngue yø theni, n'youi yø dōni ngue ra oro, n'youi yø ts'udo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pɛ nuyá, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pesya", da 'yɛna.

Yø barco 'yop'u ja yø jathe, op'u yø ja'i ngue yø hmu, conyø pasajero, gätho'u to ja yø 'befi, yap'utho da nsäya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mø bi hyandi ngue ya di nzø ra danihni p'uya, asta dara mahyø ja'i. Da 'yɛna: "¿Hapɛ gue ja man'na ra danihni tengu nu ra hnini nu?" ¹⁹ Da 'yuxyø fonthäi yø ya yø ja'i p'uya, di nzoni. Di nya dummui, da 'yɛna: "Huɛcate ra danihni. Gätho'u to di 'yonyø barco p'u ja yø jathe, xa mmɛmmetitho ngue ja mi mpäp'u ja ra hnini, ngue mayøndø mmɛmmeti yø mɛhnini. Pɛ nuya, n'na ts'uquits'utho i guadi te mi pets'i", da 'yɛna.

²⁰ Gä di johya'u bi 'bu mahɛts'i conná ngue'a te bi thohra danihni. Di johya yø representante ra Cristo, co gätho yø pøngahya Oja. Gätho mi'da yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja, Gä di johya, Nu'a ra castigo bi njapra hnini, bi hyaspa ra güenda Oja'a te xa ja'ahu yø ja'i ya.

²¹ Man'na ra anxɛ p'uya, mandø nzaquitho, bi hyaxa n'na ra ndødo ngue hingma nets'i'a ganhyu, entho ra molino. Bi 'yennbu ja ra jathe p'uya. Bi 'yɛmbi:

—Tengutho ra do jaua ya ngue hin hapɛ nma hnu, di njarbutho na ra danihni Babilonia ya. Ya hin hapɛ nmi nɛqui mahøn'a. ²² Nup'u ja yø caye ra hnini, ya hinjam'mø nma t'øde mahøn'a ngue di m'muhyø mɛ'bida ngue yø arpa. Ya hinma t'øde ngue di m'muhyø mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hinma hnu ngue di m'muhyø mɛfi 'dama 'dan'yo ma'befi da 'yøt'e. Ya hinma t'øde ngue dadi hi yø njuni. ²³ Ya hinni mantho da hnu ngue høndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hinni mantho da hnu ngue høn dadi hi yø ja'i p'u di nja ra nthati. Da guahra danihni, madague'a entho mayø hmu'u madi mpøp'u ja ra danihni. Nu'a te yø nt'ete mani n'yo, mi hät'i gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi.

²⁴ Ra danihni Babilonia bi njapra castigo, porque xa hyopyø pøngahya Oja, 'nɛ xa hyo mi'da yø ja'i ngue o rá 'yɛ Oja. Go yø ts'oqui p'u tho yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja ya Gä rá nguni nximhäi.

-----

19 ¹ Mi tho'a p'uya, mahøndá øcä mi'da yø hya p'u mahɛts'i ngue mandøngu dyø ja'i ra ndøts'edi ga 'yɛna:

—Ma ga ɛspahu Oja ya. Porque guehna ma Yantehu na. 'Nɛ guehna maguesɛ ja rá ts'edi na. ² Porque nuna Oja haspabi ra güenda yø ja'i, Gä majuanì ngue gue'a ni 'yup'u øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nuna ra hnini na, entho n'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mäi. Xa ts'onì Gä ra ximhäi ngue'a te rá n'yots'om'mäi ga 'yo. Nuna Oja p'uya, di cots'i te xa njapyø mɛfi xa thopi.

³ Mahømbi 'yɛnyø ja'i p'uya:

—Ma ga ɛspah̄u Oja. Porque nun̄u rá 'bifi rá danihni bi nzø, hinha di nsäya nu, di mfuni para zantho —bi 'yɛna.

⁴ Nuyá 'däte magoho di mäspu ja rá nhudi Oja p'uya, co 'nɛ'u goho 'bäp'u ja yø ts'ant'i rá nthuts'i, gä bi m'memfo häi ngue bi danne Oja p'u hudi. Bi 'yembuya:

—Janjuaní ngue ni 'yup'u te bi hma. A nuyá, ma ga ɛspah̄u Oja ya —bi 'yɛna.

⁵ Nup'u hu Oja p'uya, bi t'ø hman'na rá hya ngue bi 'yɛna:

—Nu to gä suprá xudi Oja ya, da danne, da 'yɛspabi Oja di ngüe di nnoho —bi 'yɛna.

-----

⁶ Nu'u yø hya dá øde, mandøngu dyø ja'i di hi yø hya, tengutho p'u gui hi yø ndøthe, tengutho p'u gä nt'øde rá ngäni. Bi 'yenna hya:

—Nuna Oja ma Hmuh̄u ya, ma ga ɛspah̄u. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap'u bi zä di manda na. ⁷ Ma ga johyah̄u ya, di nja'ah̄u mpähä ngue gä ɛspah̄u Oja. Porque ya bi zønna ora di nthatra De'yo. Nuna rá xisu da mɛ, ya xä nsä. ⁸ Porque bi n'uni bi ma mahete rá hoga ulu xä nt'axi, di yoxni.

Nuna rá t'axca he, guehna gä mbøni ngue gä rá nho gä 'yo yø ja'i ya o rá 'yɛ Oja na. ⁹ Nuna rá anxe p'uya bi 'yɛngui:

—Dami cuatra sæcua ya yø hya ja ua ya. Rá mmenthi bi ntheui to bi t'ørpa rá invitación ngue da nu rá ngo p'u di nthatra De'yo.

Mahømbi 'yɛngui:

—Nuyá yø hya gä cuatra sæcua ya, guehya majuani ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugä p'uya, dá ndatyøhm̄u p'u 'bähra anxe ngue dí nne xca thane. Pe rá anxe bi 'yɛngui:

—Hin'na, 'yo gui thannegui. Nugä xquet'a rá mefigui Oja tengutho'i ngue rá mefi'i Oja, tengutho'u mi'da ni cu ngue hä rá ts'edi mmambrá hya rá Jesús. Hønse Oja i ja ngue da ma nthane —bi 'yɛngui.

Nu'u di mpefi ngue mmambrá hya rá Jesús, gue'u yø pøngahya Oja'u.

-----

¹¹ Dá nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bi nɛqui n'na rá t'axa ndøfani, huxpu n'na nc'ei. Nuna rá tøgue p'uya, guehna fadi ngue hinha gä hye Oja, gä majuani te mma. Gä gue'a te øt'e. Porque nu'a rá tunhni øt'e, gä majuani ngue gue'a rá ts'ut'abi ni 'yup'u øt'e. ¹² Yø dá p'uya, di yoxni tengutho gui 'yotrá thai rá sibi. 'Nɛ xangu yø corona jap'u ja rá ya. Nt'ot'i n'na rá thuhu p'u ja rá dɛ ngue hingu fadi te gä mbøni. I pase teni bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i rá ji. Nuna gui hu rá thuhu, guehna ni hu ngue rá Hya Oja. ¹⁴ Gä ni dɛn'u yø ts'edi bí 'bu mahets'i, pe gä di tøgue huxyø t'axa ndøfani. 'Nɛ gä he yø hoga ulu ngue yø t'axca he. ¹⁵ Nup'u

ja rá ne ra togue ni 'bet'o p'uya, pømp'u ra juai ngue het'i xandønho. Gue'a di ndunhui yø ja'i 'bu'a nximhäi'a. 'Ne da zedi ngue di manda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa ra güenda yø ja'i, da nehí conyø gua tengutho 'mø tem'yø uva ra ja'i conyø gua. Da japi da zi ra vino nu'a n'youi ra ndate castigo da ja na Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'u ja rá pahni 'nēhrá guxendehe nt'ot'i p'u n'na ra thuhu ngue ɛna: “Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi 'bui. Guehna rá hmu naya ngue yø hmu 'bui”, bi 'yena.

¹⁷ Dá handä man'na ra anxe ngue 'bäp'u ja ra hyadi p'uya. I mmatyø ts'int's'u 'yo maya. Pe ra ndøts'edi ga nzofø, bi 'yembi:

—Dami mpetihü ya. Porque da 'yøt'ahü n'na ra dants'ihme Oja.

¹⁸ Nuya gui saphu yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphu yø ngø yø general, gätho yø ja'i ngue yø nexhmite. Gui saphu yø ngø yø ndøfani. Gui saphu yø ngø yø togue. Gui saphu yø ngø yø ja'i 'buhyø hmu, dague'u hinjo'o yø hmu, di ngüe di nnoho, gä gui saphu yø ngø.

¹⁹ Dá nugä ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, gätho yø dast'abi 'bu'a nximhäi, gä n'youi yø ts'edi. Ya xi mpeti ngue da 'yørpabi ra tunhni'a ra togue huxrá ndøfani co gätho'u yø ts'edi na p'uya. ²⁰ Nuna ra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, bi ma mabent'i ngue da jot'i, 'da i mbent'ui na ra fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi na ra ndate ts'ozu'ɛ. Porque gue'u yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyärpa yø mmui yø ja'i nuya bi n'uni bi me rá marca ra ndate ts'ozu'ɛ, 'ne bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna ra ndate ts'ozu'ɛ ya, co 'nehna ra fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja ra zabi danzø conna sibi ngue ra asufre ya.

²¹ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i du conna juai pønna ne ra togue. Nu'u yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'int's'u 'yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

-----

20 ¹ Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu man'na ra anxe bí 'yɛ mahɛts'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nzegui ganhe. Ba ca rá 'yɛ n'na ra ndø cadena. ² Nuna ra anxe p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ɛ, nuna rá nyogui c'ɛya, ga mbøni ngue ra zithu ni hu ngue ra Satanás. N'na mahuañi njeya bi dut'i. ³ Bi hyørbu ja ra ots'i hinha rá nzegui ganhe p'uya. Ja bi gorbu ra zithu. Bi japra seyo maxøts'e ra ots'i para ngue hinni mantho da hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi, asta gue'mø bi zøn'a n'na mahuañi njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuañi njeya p'uya, mahønda ma mathøgue njammí pa.

⁴ Mi tho'a te dá nugä p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'u'u xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi da hyaxra güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bi n'upi ngue hinguí säya mma hanja na rá hya Oja, hinguí säya mma hanja na ra hya bi nxännbate ra Jesús. Guehya yø ja'i himbi n'uni xta ndanne ra ndate ts'ozu'ɛ ya. 'Ne himbi dannebi rá dahmu. Xquet'a himbi n'uni ngue xta ma mamarcabi yø de, ogue yø 'yɛ.

Dá nügä ya yø ja'i p'uya ngue mahombi m'mui, 'ne 'dap'u bi nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuahí njeya. ⁵ Guehya yø ja'i rá müdi bi bennate ya. Pe nu'u mi'da yø ánima hinga 'bexpi bennate'u, sinoque ja bi bennate 'mø mi gua'a n'na mahuahí njeya. ⁶ Ra mmenthi bi nthui yø ja'i di nthui rá njapi Oja ngue rá müdi di bennate. Guehya da gohi ngue yø mmäcja da danne Oja co 'nehra Cristo da danne. 'Ne 'dap'u di nts'ut'abiui ra Cristo n'na mahuahí njeya. Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mi gua'a n'na mahuahí njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofädi. ⁸ Mahombi ma da hyätyø ja'i 'bui Gä rá nguni nximhäi. Gue'u yø ja'i gui nhuti ngue ra Gog 'nehra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue da 'yörpabi ra tunhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja ra jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i Gä rá nguni nximhäi. Bi mäsrä danihni 'buhyø ja'i Oja. Guehna ra hnini di ma Oja na. Pe bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá tähyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gätho yø nsuii. ¹⁰ Nuna ra zithu xi hyätyø ja'i p'uya, bi thørbu ja ra zabi danzø connä sibi ngue ra asufre. Guehna ra zabi xi thøtra ndate ts'ozu'ε na p'uya co 'ne'a ra fehni pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa ra xui ja da ma ma'uni p'u para zantho.

-----

¹¹ Dá nügä n'na ra t'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pe nup'u hu Oja p'uya, ra häi 'nehra c'amahets'i, Gä bi m'merputho, ya hinha mambi nequi. ¹² Dá nügä yø ánima p'uya ngue 'bur'u 'bu Oja, di ngüe di nnoho, Gä 'bur'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'ne'a man'na ra libro bi ma nsots'i, gue'a ra libro ngue mma to Gä bi nthui ra 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi ra güenda te xí n'yo. Porque nu te Gä xa 'yøtyø ja'i, Gä nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bur'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, Gä 'bur'u. Gä bi thaspabi ra güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'mur'u ja ra castigo entho ra zabi di nc'uat's'i connä sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to Gä himbi thinnbabi yø thuhu ngue da nt'ot'i p'u ja ra libro ngue mma to di nthui ra 'da'yo te, Gä bi thørbu ja ra zabi di danzø.

-----

21 ¹ M'mefa p'uya, dá nügä ra 'da'yo c'amahets'i 'nehra 'da'yo häi. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nehra häi mi ja m'met'o, bi m'merputho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a Gä bi m'merpu. ² Nügä drá Xuua, dá nügä ra maca danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na ra novia 'mø xa nhoqui ngue da me rá ndø. ³ Dá øcä n'na ra hya bí 'yε mahets'i p'uya, pe ra ndøts'edi ga 'yena:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'buhmi yø ja'i naya. 'Nε gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, da dujpabi yø guidä yø ja'i mi ja m'met'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hindi nzoni, ya hindi nya dummui. Ya hindi hyenni. Porque nu hangu ra n'u mi ja m'met'o, Gä bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yena:

—Nuyá, ya dá øt'ä ngue Gä bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi'yena.

Mahømbi nya p'uya, bi 'yengui:

—Dami cuatro sacua ya yø hya Gä mmangä ya. Porque nuya yø hya dí mmangä, Gä majuaní. Guehya sä ngue gui 'yεc'ei ya yø hya dí xi'i ya —bi 'yengui.

⁶ Mahømbi 'yengbuya:

—Ya bi nja'a te Gä mi ja ngue di nja ya. A nugä dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucä p'u bá fadi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nzegui, pe nugä Gä sigue Gä m'mui para zantho. A nuyá, nu to tütthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, Gä japi da zitho, hinte da gut'i. ⁷ Nguna Gä ørpe to da bøní ngue da dapra nts'o i ja. Gue'a da gohi ngue ma basi'a. Nugä p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pe yø ja'i ngue su da zä ra n'u conná gueque, da gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mäi, yø 'yete, 'nε'u thanne yø dahmu, Gätho yø mambethani, guehya di tocabi da map'u ja ra zabi di nc'uats'i ngue di danzø conná asufre ya. Gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya.

-----

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxe mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yengui:

—Bí 'yεcua ya. Gä ut'a'i ra novia, rá xisu ra De'yo.

¹⁰ Ra Espíritu Santo bi pärcä ma nhandi. Dá nu ngue ra anxe bi zixcagui p'u bí ja n'na ra danyuni xandønhets'i. Ja dá nugä p'u ra maca danihni Jerusalén ngue bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. ¹¹ Nuna ra danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazihotho, tengü yø do ngue ra jaspe. Nhanditho asta mbo ra hnini, porque ra hnini, ja tengutho ra xito ngue thoträ nhandi ra ja'i.

¹² Nuna ra hnini p'uya, Gä ra jado rá nyani. 'Nε xanhets'i ra jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bäi 'da'a n'na ra anxe. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yoho yø ts'unt'u ra Israel. ¹³ Nup'u ja rá hyo ra hnini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo ra hnini ni hyu ra hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a ra jado di thesra hnini p'uya, nup'u bá fadi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brä bebo.

N'na ngu n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna ra anxε bi zocä p'uya, ha n'na ra t'o ngue ra oro ngue di 'yenna danihni. Co 'nehyø goxthi da 'yenni, conna jado di thesra hnini da 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja goho yø ts'at'i, ga 'da'igu ga njunni ga goho yø hyo. Ra anxε p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zuhra t'eni 'mø mi 'yeni, yo mahuaahi 'ne yo ciento kilómetro ga njunni ra hnini. Gä 'da'igu ga njunni ga goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhet's'i yø ngu, ga 'da'igu. ¹⁷ Mi 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yoni, njarbutho ra t'eni bi 'yøtra anxε. Bi zu'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuna ra jado di thesra hnini p'uya, ga gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspε n'youi. Ra hnini p'uya ga ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'u yø do brá n'youi ra nducjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cahu yø dōni n'youi. Nu'a rá mudi ra do, ra dospi ni hu ngue ra jaspε. Nu'a rá yoho ra do, ra c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu ra do, ra 'boc'angui ni hu ngue ra ágata. Nu rá goho ra do, ra juxhmu ni hu ngue ra esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cut'a ra do, ra mego ra do, ma uants'i ra t'axi ni hu ngue ra ónice. Nu'a rá 'dato ra do, ra thenga do ni hu ngue ra cornalina. Nu'a rá yoto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra crisólito. Nu'a rá hyato ra do, ra juxhmu ni hu ngue ra berilo. Nu'a rá guto ra do, ra c'axt'i ni hu ngue ra topacio. Nu'a rá 'det'a ra do, xa nc'ammī ni hu ngue ra crisoprasa. Nu'a rá 'de'ma'da ra do, ra c'anguī ni hu ngue ra jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho ra do, ra 'bojupoi ni hu ngue ra amatista. ²¹ A nu'u 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, ga ra perla'u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni ga ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho ra xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni nija dá nugä p'u. Porque nuna Oja ma Hmuhu jase rá ts'edi, guehna 'bui ga rá nguni ra hnini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bui ga rá nguni ra hnini. ²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, oque rá nyot'i ra zana di yorbu. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i ga rá nguni ra hnini'u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi nexpa ja ra danihni, gue'a nnopa nyot'i yø ja'i 'bup'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bui ga rá nguni nximhäi, nu te gäma cosa pets'i, ga penhni, ní map'u ja ra hnini ngue madäpi Oja. Porque nu'a te mat'unni Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'yū p'u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bup'u ja yø nación, nu te gä pets'i, ga haxpu ja ra danihni ngue madäpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o da ma macut'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yurbu'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmana fehni da yurbu. Nu'u yø ja'i da ma macut'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro ca

ra De'yo. Porque nuna ra libro na, ja nt'ot'i p'u yø thuhu ya yø ja'i di nthēui ra 'da'yo te.

-----

22 ¹ M'mefa p'uya, mahombi 'yurcagui ra anxε p'u ja rá nhudi Oja co 'nēhra De'yo, ja bí pōp'u n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxni ra dehe tengu gui yotra xito. ² Nuna ra dacaye jap'u ja ra hnini, made ra caye o rá 'yu ra dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo ra dehe p'uya, 'bāp'u yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondi zudi ngue n'na jeya. Porque n'nashna ngu n'nashna zudi. Nu'u yø xi ra za p'uya, gue'a ra nt'øthe ua ja ra ximhāi'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'u ngue di nja ra castigo. Porque Oja co 'nēhra De'yo, nup'u ja ra hnini ja rá nhudi p'u. Nu'u yø ja'i Oja p'uya, ja 'bāp'u ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nurpa rá hmi Oja, 'nε nt'ot'ibi rá thuhu Oja p'u ja yø de yø ja'i. ⁵ Ya hin'yu ra xui p'u ja ra hnini. Yø ja'i 'bāp'u, ya hingu honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honi ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'u yø ja'i 'bāp'u ja ra hnini, gue'u di ndast'abi hangu ra pa'u.

-----

⁶ Nuna ra anxε p'uya bi 'yēngui:

—Nuya yø hya ja ua, gā majuanī ya. Da zā gui 'yεc'ei gātho ya yø hya ya. Nuna ra Hmu mā Ojahu, nu'mø yø pa xathogui, xa bennbabi yø pōngahya ya yø hya bi mā. Pε nu ra ora ja p'uya, nuna ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, guesε rá anxε Oja bá penhya ngue da xipyø mēfi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuna ra Jesús bi 'yēna:

—N'na zihmantho 'mø dá εcā —bi 'yēna.

Ra mmenthi di nthēui yø ja'i da 'yεc'ei na ra hya ja ua, 'nε da 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugā drá Xuua, go dá øcā ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a ra hya nt'ot'i'a. Hontho dá øde 'nε da nu'a te ja ngue ga nnu, dá ndantyoħmu p'uya ngue di nne xca thanne ra anxε bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pε ra anxε bi 'yēngui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mēfithogā Oja tengutho'i ngue rá mēfi'i Oja. Co 'nε'u ni cu mmambrá hya Oja, co 'nε'u yø ja'i εc'ei na ra hya na 'nε di ho da 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i ra libro ja ua, gā yø mēfitho Oja. A nu'i, dami thanne Oja —bi 'yēngui.

¹⁰ Pε mahombi 'yēngui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i ra libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —εna—. Nu ra ja'i di ho da 'yøtra nts'o, ya di siguehma da 'yøtra nts'o 'mø —εna—. Pε nu ra ja'i di ho da 'yøtra

nho, di siguehma da 'yøtra nho. A nu ra ja'i ya xa unná mmui Oja, di siguehma da den'Oja, 'yonjam'mø di hegui.

¹² Ra Jesús mahømbi 'yena:

—A nuyá, n'na zihmantho 'mø dá ecä. Ga ma hannbabi yø nzäbi n'na ngu n'na yø ja'i ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzäbi da hyan'a. ¹³ A nugä dí 'bui para zantho, porque ya nmi 'bucä p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa ja ya, jap'u rá nzegui, pe nugä ga sigu ga m'mui para zantho.

¹⁴ Ra mmenthi bi nthëui ra ja'i da menyø he ngue hangu ra pa xta nt'axi. Porque guehya yø ja'i di njapi da zaprá ndät'ä ra za di unna 'da'yo te ya. 'Në di njapi da yurbu ja ra danihni. ¹⁵ Pe nu'u yø ja'i himbi 'yec'ei ya yø hya ja ua, da gop'u thi'u. Yø 'yete, yø 'yots'om'mäi, yø hyote, da guehyø ja'i thanne yø dahmu, 'nëhyø mambethani, Gä da go'a thi.

¹⁶ Ra Jesús mahømbi 'yena:

—Nugä drá Jesús, dá penhnä ma anxë bi manya yø hya ja ua, n'namhma da sifi gätho yø 'yec'ei di mpeti ndap'u bi zä. Go guecä rá mbom'metogä ra David, 'në go guecä'a ra dasø bí pøx'mø xudi di dayot'i rá thai —bi 'yena.

¹⁷ Nu'a ra Espíritu Santo co 'nëhrá xisu ra De'yo, i ena n'na ngu n'na:

—Bá ehë.

A nu to gätho øhya yø hya ja ua, xquet'a jatho da 'yena:

—Bá ehë —da 'yena.

Nu ra ja'i tütthe, dá ehë da zidra dehe nuna di unna 'da'yo te. Hinte da gut'i.

¹⁸ Nu to Gä øde hanja na rá hya Oja nt'ot'i ra libro ja ua, dami 'yøhmu xanho hanja na ra hya na. Nu to da hyuts'i zits'u ra hya ja ua, xquet'a Oja da hyuspabi'a ra ndate nt'ot'i ra libro ja ua. ¹⁹ Nu ra ja'i da hyaqui zits'u ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua, xquet'a da hyajpabi Oja rá thuhu ra ja'i p'u ja ra libro nt'ot'i yø thuhu yø ja'i di nthëui ra 'da'yo te. Ya hindi njapra ja'i di m'mup'u ja ra maca danihni mmanna libro ja ua.

²⁰ Nu'a mmanya yø hya ja ua, i ena:

—N'na zihmantho 'mø dá ecä —i ena.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bá ehë grá Hmu Jesús.

²¹ A nuyá, nuna ma Hmuh Jesucristo, di japi gätho'ahë. Da ngut'atho.